

Rolnummers 666-667-669 tot 673 en 801-802-804 tot 807
Arrest nr. 40/95 van 6 juni 1995

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van :

- artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 23 juni 1993 houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, ingesteld door L. Lumen en anderen,
- artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, ingesteld door A. Meert-Verhoeven en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters L.P. Suetens, L. François, P. Martens, J. Delruelle en A. Arts, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen

A. Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 10 en 11 februari 1994 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 11 en 14 februari 1994, is beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 23 juni 1993 houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw (*Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 1993), door :

- Luc Lumen en Geneviève Ego, die woonstkeuze doen te 1000 Brussel, Grote Hertstraat 12,
- Marie Rolin Jacquemyns-Van Hecke, wonende te 1850 Grimbergen, Bergstraat 18,
- Victor Vanham, wonende te 3000 Leuven, Philipslaan 28,
- Armand Brouwers, wonende te 3980 Tessenderlo, Windmolen 32,
- Clément Sergoris en Jeannine Laus, wonende te 1480 Klabbeek, rue Saint Jean 239,
- Colette Malou-Roberti de Winghe, wonende te 3000 Leuven, Naamsestraat 44,
- Anita Meert-Verhoeven, wonende te 1703 Schepdaal, Ninoofsesteenweg 127.

Die zaken zijn respectievelijk ingeschreven onder de nummers 666, 667 en 669 tot 673 van de rol.

B. Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 29 december 1994, 4, 5 en 6 januari 1995 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 30 december 1994, 5, 6 en 9 januari 1995, is beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw (*Belgisch Staatsblad* van 17 september 1994), door :

- Anita Meert-Verhoeven, voornoemd,
- Victor Vanham, voornoemd,
- Luc Lumen en Geneviève Ego, voornoemd,
- Armand Brouwers, voornoemd,
- Colette Malou-Roberti de Winghe, voornoemd, en
- Marie Rolin Jacquemyns-Van Hecke, voornoemd.

Die zaken zijn respectievelijk ingeschreven onder de nummers 801, 802 en 804 tot 807 van de rol.

II. *De rechtspleging*

a. De zaken met rolnummers 666, 667 en 669 tot 673

Bij beschikkingen van 11 en 14 februari 1994 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in de respectieve zaken artikelen 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 10 maart 1994 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de beroepen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 28 maart 1994 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking tot samenvoeging.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 april 1994.

Memories zijn ingediend door:

- Eddy Van Wynendaele, wonende te 9550 Sint-Lievens-Esse, Erwin Van Achten en Kathryn Beard, wonende te 3200 Kessel-Lo, Plaateslosstraat 344/2, Geert Cooremans en Marina Dierick, wonende te 9200 Dendermonde, Varenbergstraat 58, en Benedictus Bewaert, wonende te 1730 Asse, Schaapeuzel 1, bij op 11 mei 1994 ter post aangetekende brief;
- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 13 mei 1994 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 24 mei 1994 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- verzoekende partijen, met uitzondering van C. Sergoris en J. Laus, bij op 24 juni 1994 ter post aangetekende brief;
- voornoemde tussenkommende partijen E. Van Wynendaele en anderen, bij op 24 juni 1994 ter post aangetekende brief;
- de Vlaamse Regering, bij op 24 juni 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 28 juni 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 10 februari 1995.

Bij beschikking van 21 september 1994 heeft de voorzitter in functie vastgesteld dat rechter J. Delruelle wettig verhinderd was en werd vervangen door rechter E. Cerexhe als lid van de zetel, enkel om een onderzoeksmaatregel te bevelen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft het Hof, gelet op het voormelde decreet van het Vlaamse Gewest van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, ieder van de partijen verzocht uiterlijk op 31 augustus 1994 een aanvullende memorie in te dienen betreffende de eventuele weerslag van het voormelde decreet van 13 juli 1994 op het beroep tot vernietiging.

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- verzoekende partijen, met uitzondering van C. Sergoris en J. Laus, bij op 27 oktober 1994 ter post aangetekende brief;
- tussenkommende partijen E. Van Wynendaele en anderen, bij op 31 oktober 1994 ter post aangetekende brief;
- de Vlaamse Regering, bij op 31 oktober 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 24 november 1994 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter A. Arts, gelet op de inruststelling van rechter K. Blanckaert.

Bij beschikking van 15 december 1994 heeft de voorzitter in functie de zetel aangevuld met rechter P. Martens en vastgesteld dat rechter L. François verslaggever werd, gelet op de inruststelling van rechter Y. de Wasseige.

Bij beschikking van 15 december 1994 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 12 januari 1995.

Van die laatste beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 16 december 1994 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 4 januari 1995 heeft het Hof de op 12 januari 1995 bepaalde terechtzitting *sine die* verdaagd.

b. De samengevoegde zaken met rolnummers 666, 667, 669 tot 673, 801, 802 en 804 tot 807

Bij beschikkingen van 30 december 1994, 5, 6 en 9 januari 1995 heeft de voorzitter in functie in de zaken met rolnummers 801, 802 en 804 tot 807 de rechters van de zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in de respectieve zaken artike- 171 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 9 januari 1995 heeft het Hof de zaken met rolnummers 801, 802 en 804 tot 807 samengevoegd met de reeds samengevoegde zaken met rolnummers 666, 667 en 669 tot 673.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de termijn voor het indienen van een memorie tot dertig dagen ingekort.

Van de beroepen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 10 januari 1995 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikkingen van 9 januari 1995.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 januari 1995.

De Vlaamse Regering heeft een memorie ingediend bij op 8 februari 1995 ter post aangetekende brief in de zaken met rolnummers 801 en volgende.

Van die memorie is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 13 februari 1995 ter post aangetekende brief.

De verzoekers in de zaken met rolnummers 801 en volgende hebben bij op 13 maart 1995 ter post aangetekende brief een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 31 maart 1995 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 10 augustus 1995.

Bij beschikking van 5 april 1995 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 25 april 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 5 april 1995 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 april 1995 :

- zijn verschenen :

. Mr. M. Denys, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen;

. Mr. H. Stryckers, advocaat bij de balie te Hasselt, Mr. J. Ghysels en Mr. E. Empereur, advocaten bij de balie te Brussel, voor de tussenkomende partijen;

. Mr. S. Lust *loco* Mr. P. Van Orshoven, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en L. François verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

De zaken met rolnummers 666, 667 en 669 tot 673

Artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 23 juni 1993 « houdende aanvulling met een artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw » luidt :

« In de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw wordt titel V, ingevoegd bij decreet van 28 juni 1984, aangevuld met een artikel 87, luidend als volgt :

" Artikel 87. In artikel 2, § 1, van deze wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970, wordt tussen het derde en het vierde lid het volgende lid ingevoegd :

' Bij het onderzoek van bouw- of verkavelingsaanvragen, andere dan voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten kan geen toepassing worden gemaakt van regelen in verband met de inrichting en de toepassing van ontwerp-gewestplannen en gewestplannen die de mogelijkheid scheppen om van deze plannen af te wijken of uitzonderingen toe te laten waardoor kan worden gebouwd of verkaveld. Het niet toepassen van de regelen kan geen aanleiding geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37.' " »

De zaken met rolnummers 801, 802 en 804 tot 807

Artikel 2 van het decreet van 13 juli 1994 « houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw » luidt :

« Artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, ingevoegd bij decreet van 23 juni 1993, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

" Artikel 87. In artikel 2, § 1, van deze wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970, worden tussen het derde en het vierde lid de volgende leden ingevoegd :

' Bij het onderzoek van bouw- of verkavelingsaanvragen, andere dan voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten kan geen toepassing worden gemaakt van regelen in verband met de inrichting en de toepassing van ontwerp-gewestplannen en gewestplannen die de mogelijkheid scheppen om van deze plannen af te wijken of uitzonderingen toe te laten waardoor kan worden gebouwd of verkaveld. Het niet toepassen van de regelen kan geen aanleiding geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37.

Voor de percelen waarvoor de bouwvergunningen (...) verleend werden in de periode, begrepen tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van 24 augustus 1993, en (...) hun rechtsgrond vinden in de toepassing van de bepalingen van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 december 1978, vervallen deze bouwvergunningen, in afwijking van artikel 52, indien vóór 31 december 1996 de werken niet begonnen zijn of vóór 31 maart 1995 geen nieuwe bouwvergunningsaanvraag werd ingediend. In geval een nieuwe bouwaanvraag wordt ingediend, vervalt de oorspronkelijke bouwvergunning van rechtswege op de datum dat aan de vergunningsaanvrager de nieuwe bouwvergunning wordt betekend. Indien op de nieuwe bouwaanvraag een weigeringsbeslissing volgt, vervalt de oorspronkelijke bouwvergunning van rechtswege twee jaar na de datum van deze weigeringsbeslissing. Voor de toepassing van deze bepaling krijgen de bedoelde vergunningen, die eventueel van rechtswege al vervallen zijn, opnieuw rechtskracht op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw.

Komen bij overgangsmaatregel in aanmerking voor het verlenen van een vergunning, of in het geval vermeld onder punt a) voor een schadevergoeding of een vergunning, indien vóór 31 maart 1995 een bouwaanvraag voor woning wordt ingediend, (...) de percelen :

a) waarop een stedenbouwkundig attest werd afgegeven in de periode, begrepen tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van 24 augustus 1993, dat in de aangegeven bestemmingen en/of voorwaarden voorhoudt dat kan worden gebouwd in toepassing van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 december 1978, en dat op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw vervallen is;

b) waarvoor een aanvraag voor een bouw-, verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest werd ingediend vóór 24 augustus 1993, en waarvoor gelet op de bepalingen van het decreet van 23 juni 1993 geen vergunning of gunstig stedenbouwkundig attest is verleend of kan worden verleend;

c) waarop de toepassing van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen vóór 24 augustus 1993 een bouwvergunning werd afgeleverd en waarvoor een gewijzigde bouwaanvraag wordt ingediend.

In afwijking van alle desbetreffende wettelijke bepalingen wordt de aanvraag ingediend bij het bevoegde college van burgemeester en schepenen, dat over iedere aanvraag een advies uitbrengt en dit advies binnen een termijn van dertig dagen na het afleveren van het ontvangstbewijs van de vergunningsaanvraag samen met de aanvraag zendt aan de Vlaamse regering. Over iedere aanvraag wordt aan de Vlaamse regering, benevens het advies van het college van burgemeester en schepenen, advies uitgebracht door een college van deskundigen dat bestaat uit de gemachtigde ambtenaren van de buitendiensten van het bestuur voor Ruimtelijke Ordening van de administratie voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting. Van de beslissing van de Vlaamse regering wordt aan de vergunningsaanvrager en het college van burgemeester en schepenen kennis gegeven binnen een termijn van zes maanden na de datum van het ontvangstbewijs.

Voor de stedenbouwkundige attesten bedoeld in *littera a)* kan de Vlaamse regering tot weigering van vergunning besluiten om redenen van goede ruimtelijke ordening. In de weigeringsbeslissing wordt alsdan aangegeven dat de vergunningsaanvrager recht heeft op een schadevergoeding. Ingeval de goede ruimtelijke ordening niet geschaad wordt, verleent de Vlaamse regering een bouwvergunning. De modaliteiten voor het bepalen van deze schadevergoeding worden vastgelegd bij besluit van de Vlaamse regering.

Bij het advies en de beslissing over de schadevergoeding of de bouwvergunning gelden voor de aanvragen, vermeld onder *littera a)* de voorschriften van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen.

Voor de overige vergunningsaanvragen kan slechts vergunning worden toegekend indien de grond op de dag van de inwerkingtreding van het gewestplan gelegen is binnen een huizengroep met residentiele bestemming en aan dezelfde kant van een openbare weg die geen aardeweg is, en die gelet op de plaatselijke toestand, voldoende is uitgerust. De afstand gemeten op de as van de weg, tussen de gevels die het dichtst bij elkaar liggen van gebouwen met residentiële woonbestemming mag op de gevelpunten die zich het dichtst bij de voorliggende weg bevinden niet meer bedragen dan 70 m. Voor het meten van de afstand van 70 m kunnen geen huizen in aanmerking worden genomen waarvan de voorgevel niet geheel of gedeeltelijk gelegen is binnen een zone van 50 m te bepalen vanaf de rand van de voorliggende weg. De ontworpen woning, met inbegrip van de bijgebouwen, heeft een maximaal bouwvolume van zevenhonderd kubieke meter.

Deze bepalingen zijn van toepassing in alle gebieden die geen woongebied zijn, met uitsluiting van de industriegebieden, de ontginningsgebieden, de groengebieden waaronder kunnen worden onderscheiden natuurgebieden en natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat, de bosgebieden met ecologische waarde en de parkgebieden.

Het indienen van de nieuwe aanvraag heeft tot gevolg dat de voor de betrokken percelen lopende vergunningsprocedures voor bouw- en verkavelingsaanvragen van rechtswege worden stopgezet. ' ' »

IV. *In rechte*

- A -

De zaken met rolnummers 666, 667 en 669 tot 673

Het belang van de verzoekers

Verzoekschriften

A.1. Alle verzoekers zijn grondeigenaars die vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet een aanvraag hebben ingediend voor een bouwvergunning, een verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest, waarbij zij om de toepassing hebben verzocht van de zogenaamde opvullingsregel, dit is de mogelijkheid om af te wijken van de gewestplannen of ontwerp-gewestplannen of uitzonderingen toe te staan waardoor kan worden gebouwd of verkaveld, zoals bepaald in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen.

Aan sommige verzoekers is de gevraagde vergunning geweigerd vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet. Ze hebben tegen die weigeringsbeslissing beroep aangetekend en achten dat beroep kansloos sinds de tussenkomst van het bestreden decreet.

De andere verzoekers is op grond van het bestreden decreet de gevraagde vergunning of het gevraagde attest geweigerd.

Alle verzoekers oordelen dat ze door de bestreden decreetsbepaling rechtstreeks en ongunstig worden geraakt.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.2. Op grond van artikel 142, derde lid, van de Grondwet en artikel 2, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof moeten de verzoekers tot staving van hun belang, geval per geval, aantonen dat zij rechtstreeks, persoonlijk en ongunstig worden geraakt door de aangevochten decreetsbepaling.

Dit vereist ten deze dat het perceel waarvan de verzoekers eigenaar zijn in aanmerking had kunnen komen voor de toepassing van de bij de bestreden decreetsbepaling buiten werking gestelde opvullingsregel. Derhalve moeten de verzoekers aantonen, ieder wat hem betreft, dat hun percelen voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van de opvullingsregel van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

Uit het onderzoek van de onderscheiden dossiers blijkt echter dat zulks, althans voor de meeste verzoekers, geenszins het geval is.

Memorie van antwoord van de verzoekers

A.3.1. Het gaat niet op dat de verwerende partij voorhoudt dat de gronden van de verzoekers niet in aanmerking zouden komen voor bebouwing op grond van de opvullingsregel, nu de toepassing van de opvullingsregel juist de inzet was van de vergunningsaanvragen of de administratieve beroepen die verzoekers aanhangig hadden gemaakt en waarover er in geen enkele zaak reeds een definitieve uitspraak is.

Bovendien volgt uit de bijzondere wet van 6 januari 1989 en uit de rechtspraak van het Hof, dat een belang voldoende vaststaat wanneer de bestreden norm de rechtssituatie van de partijen rechtstreeks en ongunstig kan raken.

A.3.2. In tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering betoogt, blijkt uit de feiten aangehaald in de vernietigingsberoepen dat de toepassingsvoorwaarden voor de opvullingsregel wel degelijk aanwezig waren. In het algemeen kan opgemerkt worden dat alle gronden gelegen zijn in een gebied van het gewestplan waarbinnen de opvullingsregel kan worden toegepast.

Daarbij komt dat verschillende verzoekers die een procedure bij de Raad van State hebben ingesteld, geconfronteerd worden met de ambtshalve op te werpen exceptie van onontvankelijkheid, nu ze geen belang meer zouden hebben bij het annulatieberoep ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel door het bestreden decreet.

Voor alle verzoekers is de betwisting over de toepassing van de opvullingsregel nog steeds hangende voor de administratieve vergunningverlenende overheid of voor de Raad van State. De verzoekers hebben derhalve een rechtstreeks en persoonlijk belang bij de vernietiging van artikel 2 van het bestreden decreet, die hen ertoe in staat zou stellen de hangende procedures voort te zetten en hun bouwplannen te realiseren.

Weerslag van het decreet van 13 juli 1994 op de beroepen tot vernietiging

A.3.3. In de loop van de procedure voor het Hof werd het bestreden decreet van 23 juni 1993 vervangen door het decreet van 13 juli 1994. Bij beschikking van 21 september 1994 heeft het Hof de partijen gevraagd zich uit te spreken over de eventuele weerslag van het nieuwe decreet op de beroepen tot vernietiging.

Aanvullende memorie van de verzoekers

A.4.1. Voor de verzoekers Rolin-Jacquemyns, Vanham en Meert-Verhoeven blijft de schending van het gelijkheidsbeginsel die ze hebben aangevoerd tegen het bestreden decreet bestaan met het decreet van 13 juli 1994. Die verzoekers zien zich nog even ongelijk behandeld tegenover de categorie van personen die nog vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet een vergunning hebben aangevraagd en verkregen, terwijl de verzoekers die vergunning onder objectief dezelfde omstandigheden hebben gevraagd, doch niet gekregen.

Sommige verzoekers zullen geen beroep kunnen doen op de overgangsbepalingen van het nieuwe decreet, dat bovendien de voorwaarden waaronder een vergunning kan worden afgegeven nog verstrengt.

A.4.2. Het belang van die verzoekers om de vernietiging te vragen ligt in de gevolgen die een vernietiging van het artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993 met zich zou meebrengen. De vernietiging van die bepaling zou tot gevolg hebben dat ze geacht wordt nooit te hebben bestaan. Artikel 2 van het nieuwe decreet van 13 juli 1994 verliest in die hypothese elke betekenis, aangezien een vervanging van een niet bestaande bepaling gewoonweg

onmogelijk is.

Aangezien onder de oorspronkelijke regeling van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 de verzoekers zich in de mogelijkheid zagen een bouw-, respectievelijk verkavelingsvergunning te verkrijgen en aangezien zij door de nieuwe bepalingen van het decreet van 13 juli 1994 van die mogelijkheden verstoken blijven, spreekt het voor zich dat zij hun belang blijven behouden bij de vernietiging van artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993.

A.4.3. Op de verzoekers Lumen, Ego, Brouwers en Malou-Roberti de Winghe is het nieuwe decreet van 13 juli 1994 niet van toepassing, aangezien hun grond gelegen is in gebieden waarvoor - in de door de verzoekers verdedigde interpretatie - de nieuwe regeling niet geldt. Aangezien het decreet van 13 juli 1994 het decreet van 23 juni 1993 vervangt, dient men voor dergelijke gebieden terug te vallen op het koninklijk besluit van 28 december 1972.

In ondergeschikte orde, voor zover de bovenstaande stelling door het Hof niet zou worden aanvaard, behouden de verzoekers hun belang om de vernietiging van artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993 te blijven vorderen om dezelfde redenen als de andere verzoekers.

Aanvullende memorie van de Vlaamse Regering

A.5.1. De draagwijdte van het decreet van 13 juli 1994 is dat de afschaffing van de opvullingsregel bij het decreet van 23 juni 1993 goeddeels ongedaan wordt gemaakt. Weliswaar is de afschaffing nog steeds het uitgangspunt van de nieuwe regeling, doch die regeling bevat tevens niet onaanzienlijke uitzonderingen op die afschaffing, op grond waarvan vele percelen vooralsnog opnieuw de toepassing van de opvullingsregel kunnen genieten of in aanmerking kunnen komen voor schadevergoeding indien die opvullingsregel niet meer zou kunnen worden toegepast.

A.5.2. Uit het decreet van 13 juli 1994 vloeit in de eerste plaats voort dat de onderscheiden beroepen tot vernietiging hun voorwerp hebben verloren. De rechtsgevolgen die het decreet van 23 juni 1993 ooit moge hebben gehad, hebben elke pertinentie verloren, zodat ze geacht moeten worden met retroactieve werking ongedaan te zijn gemaakt.

A.5.3. In ondergeschikte orde zijn de ingediende beroepen onontvankelijk wegens gemis aan belang, nu de vernietiging van het bestreden decreet de partijen niets meer kan opleveren, omdat het met dat decreet ingevoerde artikel 87 van de Stedebouwwet is vervangen bij het decreet van 13 juli 1994, dat vooralsnog niet wordt bestreden.

A.5.4. Het decreet van 13 juli 1994 ontnemt de verzoekers ook nog om een andere reden hun belang bij de vernietiging van het decreet van 23 juni 1993.

In haar memorie en memorie van antwoord heeft de Vlaamse Regering telkens uiteengezet dat de beroepen tot vernietiging onontvankelijk zijn bij gebrek aan belang.

In dezelfde mate worden de betrokkenen evenmin geraakt door het decreet van 13 juli 1994, waarmee de bestreden maatregel goeddeels ongedaan wordt gemaakt.

Voor zover de verzoekers of sommigen onder hen echter wel erin zouden zijn geslaagd hun belang aan te tonen bij de vernietiging van artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993, omdat zij destijds wel degelijk rechtstreeks en ongunstig door die bepaling zouden zijn geraakt, *quod non*, moet worden vastgesteld dat dit belang werd weggenomen met het decreet van 13 juli 1994.

Indien de verzoekers destijds immers aanspraak konden maken op de toepassing van de « opvullingsregel » krachtens artikel 23 van het koninklijk besluit van 28 december 1972, zullen zij dit thans opnieuw kunnen doen, krachtens het decreet van 13 juli 1994.

Het belang van de tussenkomende partijen

Memorie van de tussenkomende partijen

A.6. Alle tussenkomende partijen zijn eigenaar van een perceel grond dat voorheen voor bebouwing in aanmerking kwam met toepassing van de opvullingsregel. Allen, behoudens B. Bewaert, kochten hun eigendom pas aan nadat de inzake stedenbouw bevoegde overheid hen uitdrukkelijk had bevestigd dat de opvullingsregel wel degelijk toegepast kon worden. Zij betaalden op grond van die bevestiging een bouwgrondprijs. Zij zien hun concrete bouwplannen naar aanleiding van een aanvraag voor een vergunning of stedenbouwkundig attest gefnuikt, doordat, na aankoop van hun eigendom, de bestreden bepaling is tussengekomen. B. Bewaert zag de toepasbaarheid van de opvullingsregel bevestigd in een verslag van een gerechtsdeskundige en een stedenbouwkundig attest. Hij ziet de ontvankelijkheid van zijn annulatieberoep tegen een onwettige weigering van een bouwvergunning gefnuikt doordat, na instelling van dit beroep, de bestreden bepaling is tussengekomen.

Memorie van antwoord van de Vlaamse Regering

A.7.1. De tussenkomende partijen voeren niet aan dat en/of in welke mate zij door de beslissing van het Hof op het beroep tot vernietiging direct zouden kunnen worden geraakt. Zij beroepen zich uitsluitend op hun belang bij de bestreden decreetsbepaling, wat samenvalt met het belang van de verzoekers en als dusdanig niet in aanmerking kan worden genomen, zodat de memorie niet ontvankelijk is.

A.7.2. Voor zover het belang van de tussenkomende partijen op dezelfde wijze zou moeten worden beoordeeld als het belang van de verzoekers, *quod non*, moeten de tussenkomende partijen geval per geval aantonen dat zij rechtstreeks, persoonlijk en ongunstig worden geraakt door de bestreden decreetsbepaling.

Dit vereist in de eerste plaats dat de percelen waarvan de tussenkomende partijen eigenaar zijn in aanmerking kwamen voor de toepassing van die opvullingsregel, en dit vóór de inwerkingtreding van de bestreden decreetsbepaling, dit is op 24 augustus 1993.

Derhalve moeten zij aantonen, ieder wat haar betreft, dat hun percelen voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van de opvullingsregel, krachtens de toe te passen, oorspronkelijke versie van artikel 23, 1°, van het inrichtingsbesluit van 28 december 1972.

Geen van de tussenkomende partijen brengt het bewijs daarvan aan. De door sommigen onder hen aangevoerde « stedenbouwkundige attesten » zijn ter zake niet relevant.

Aanvullende memorie van de tussenkomende partijen

A.8.1. De tussenkomende partijen zijn van oordeel dat zij ook na de wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, belang blijven behouden bij de vernietiging van die bepaling.

De wijziging van dat artikel bij decreet van 13 juli 1994 heeft, zoals gesteld, het bij artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993 ingevoegde lid integraal behouden. Aan de afschaffing van de opvullingsregel op zich wordt niet geraakt.

Het feit dat de eerste drie tussenkomende partijen onder de overgangsregeling vervat in het nieuwe decreet

vallen, doet daar niets aan af. Allereerst werden reeds concreet hun bouwplannen gefnuikt, hetgeen het naderhand invoeren van een mogelijkheid om een nieuwe bouwvergunningsaanvraag in te dienen niet kan verhelpen.

Vóór de afschaffing van de opvullingsregel konden zij, zoals de ter zake bevoegde overheid uitdrukkelijk bevestigde, een bouwvergunning verkrijgen. Onder de gelding van het decreet van 13 juli 1994 kunnen zij mogelijk slechts een schadevergoeding verkrijgen, waarvan de modaliteiten niet eens bepaald zijn, wat merkkelijk minder gunstig is dan het verkrijgen van een bouwvergunning.

Wordt het bij artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993 ingevoegde lid houdende de afschaffing van de opvullingsregel door het Hof vernietigd, zullen de tussenkomende partijen hun bouwvergunning verkrijgen, en geen genoegen moeten nemen met een beperkte schadevergoeding. Door de beslissing van het Hof met betrekking tot de bestreden norm zullen zij direct in hun situatie worden geraakt.

A.8.2. De vierde tussenkomende partij behoudt haar belang bij een vernietiging van de aangevochten norm, zelfs al zou worden geoordeeld dat degenen die een nieuwe bouwvergunningsaanvraag kunnen indienen, dat belang verliezen.

B. Bewaert kan mogelijk geen aanspraak maken op de overgangsregeling vervat in het nieuwe decreet.

En zelfs al zou hij een nieuwe vergunningsaanvraag kunnen indienen, kan die hem niet van nut zijn. Zijn annulatieberoep tegen de weigering van zijn bouwvergunningsaanvraag is hangende. Er is nog geen auditorsverslag. De Raad van State zal dan ook geen uitspraak hebben gedaan vóór 31 maart 1995, zijnde de datum waarvoor de nieuwe aanvraag moet worden ingediend, en evenmin vóór 31 september 1995, zijnde de datum waarvoor de Vlaamse Regering ten laatste over een dergelijke aanvraag uitspraak moet doen. Door de afschaffing van de opvullingsregel ziet B. Bewaert de ontvankelijkheid van zijn annulatieberoep bij de Raad van State tegen een onwettige weigering van een bouwvergunning gefnuikt daar hij, op het ogenblik van de uitspraak, niet meer het vereiste actuele belang zal kunnen aantonen. De wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw bij decreet van 13 juli 1994 doet daar niets aan af, daar de periode waarbinnen als overgangsmaatregel opnieuw een bouwvergunning kan worden aangevraagd, zal verstrijken voordat de Raad van State uitspraak doet. Dient B. Bewaert met toepassing van het decreet van 13 juli 1994 een vergunningsaanvraag in, zal die aanvraag opnieuw worden geweigerd op grond van het door de Raad van State nog niet onwettig verklaarde motief. Stelt hij tegen die nieuwe vergunningsweigering evenzeer een annulatieberoep in, dan zal het Vlaamse Gewest opnieuw kunnen opwerpen dat de tussenkomende partij geen actueel belang heeft bij dat verzoek tot nietigverklaring daar de overheid, ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel, na een eventuele vernietiging niets anders kan doen dan de vergunning opnieuw weigeren.

Wordt de afschaffing van de opvullingsregel door het Hof vernietigd, dan zal B. Bewaert daarentegen zijn belang bij het hangende annulatieberoep en bij eventuele toekomstige verzoeken tot vernietiging herwinnen en, na een vernietigingsarrest, de bouwvergunning kunnen verkrijgen. De beslissing van het Hof betreffende de aangevochten norm zal hem duidelijk in zijn situatie raken.

Aanvullende memorie van de Vlaamse Regering

A.9. Ten gevolge van de inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994 verliezen de tussenkomende partijen hun belang om dezelfde redenen als de verzoekers (zie A.5).

Ten gronde

Verzoekschriften

A.10. De verzoekers voeren tegen de bestreden bepaling drie middelen aan.

A.10.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis). De bestreden bepaling schaft de opvullingsregel af zonder te voorzien in een overgangsregeling voor bouw- of verkavelingsaanvragen of administratieve beroepen die waren ingediend vóór

de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 en berooft aldus de particulieren die vóór die datum een vergunningsaanvraag hebben ingediend van hun rechtmatige aanspraken en verwachtingen. Het decreet maakt daardoor een onderscheid waarvoor geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat tussen particulieren naargelang het bestuur hun aanvraag voor een bouw- of verkavelingsvergunning al dan niet heeft behandeld vóór 24 augustus 1993, datum van inwerkingtreding van de bestreden bepaling.

Het ontbreken van enige overgangsregeling voor reeds ingediende aanvragen is niet evenredig met het beoogde doel, meer bepaald het behoud van de nog resterende open ruimten in Vlaanderen, vermits de decreetgever niet wettig kon vermoeden dat al de hangende aanvragen een bedreiging zouden vormen voor de open ruimten in Vlaanderen en een abusief toepassen van de opvullingsregel zouden beogen.

A.10.2. Het tweede middel voert een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis), doordat het decreet de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel afschaft, behalve voor « gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten » en daardoor een onderscheid maakt waarvoor geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat tussen die categorie van voorzieningen en de private voorzieningen, vermits gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten in dezelfde mate als private voorzieningen de open ruimten kunnen bedreigen.

A.10.3. Het derde middel voert een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis), de artikelen 6 en 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, doordat het decreet bepaalt dat « het niet toepassen van de regelen geen aanleiding kan geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37 ».

Hierdoor wordt een onderscheid gemaakt waarvoor geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat tussen eigenaars die getroffen worden door het bestreden decreet, enerzijds, en eigenaars die getroffen worden door een bouwverbod in een gewestplan, anderzijds, doordat de eerste categorie geen en de tweede categorie wel een recht heeft op schadevergoeding.

Het bestreden decreet sluit aldus het wettelijk systeem van planschadevergoeding juist voor die gronden uit die door hun ligging als opvullingsgrond als objectieve bouwgrond beschouwd worden en in aanmerking komen voor planschadevergoeding en maakt dat het van de motieven van de bouwweigering zal afhangen of een rechtsonderhorige recht zal hebben op een planschadevergoeding, en meer bepaald van het feit of de vergunningverlenende overheid de vergunning weigert wegens strijdigheid met het gewestplan of wegens het niet toepassen van de opvullingsregel.

De genomen maatregel staat overigens niet in verhouding tot het nagestreefde doel en is niet noodzakelijk voor de uitoefening van de aan de decreetgever toegekende bevoegdheden.

Het uitsluiten van enige vergoeding kan geen enkel verband hebben met het beoogde behoud van de open ruimten in Vlaanderen, doch is waarschijnlijk ingegeven door louter budgettaire problemen.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.11.1. Het spreekt vanzelf dat een vergunningverlenende overheid, wanneer zij uitspraak doet over een bouw- of verkavelingsaanvraag, niet gebonden is door de reglementering die van toepassing is op de datum van de aanvraag, doch als orgaan van het actief bestuur integendeel ertoe gehouden is de reglementering toe te passen die geldt op het ogenblik van de uitspraak.

De grief van de verzoekers in het eerste middel betreft derhalve het ontbreken, in de bestreden decreetsbepaling, van een uitzondering op die regel, in die zin dat de decreetgever de vergunningverlenende overheid zou moeten hebben opgelegd te beslissen met toepassing van de reglementering die toepasselijk was op het ogenblik van de verkavelings- of bouwvraag.

Het al dan niet voorzien in overgangsrecht, waardoor de bestreden bepaling « eerbiedigende » in de plaats van onmiddellijke uitwerking zou hebben verkregen, vereist echter in de eerste plaats een opportuniteitsoordeel, waaromtrent het Hof zich niet in de plaats vermag te stellen van de decreetgever.

Vervolgens kan het ontbreken van overgangsrecht op zichzelf, laat staan het niet toepasselijk laten van de oude regels op de hangende procedures, blijkens de rechtspraak van het Hof, bezwaarlijk als een schending van het gelijkheidsbeginsel worden opgevat.

Ten slotte voeren de verzoekers niet aan dat de toepassing van de gewone regel van de onmiddellijke uitwerking van nieuwe wetten, zonder daarop een uitzondering te maken door aan de bestreden decreetsbepaling door middel van overgangsrecht eerbiedigende werking toe te kennen ten aanzien van de vroegere toestanden, de discretionaire beoordelingsmacht van de decreetgever kennelijk te buiten gaat.

En zelfs indien de decreetgever in overgangsrecht zou hebben willen voorzien, zouden daarvoor vele criteria in aanmerking kunnen komen, waarbij het door de verzoekers voorgestelde criterium van het « ogenblik van de aanvraag » wellicht het meest willekeurige is.

A.11.2. Het tweede middel is allereerst onontvankelijk bij gebrek aan belang, aangezien zijn gegrondheid enkel zou kunnen leiden tot de vernietiging van de zinsnede « andere dan voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten » in de bestreden decreetsbepaling, wat het belang van de verzoekers niet kan dienen.

Het middel mist vervolgens feitelijke grondslag. De bestreden decreetsbepaling maakt immers geen uitzondering voor « gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten » op de buitenwerkingstelling van de opvullingsregel bepaald bij artikel 23, 1°, van het inrichtingsbesluit van 28 december 1972, doch verhindert enkel de buitenwerkingstelling van artikel 20 van dit besluit.

Voor zover de gewraakte zinsnede toch als een uitzondering op de buitenwerkingstelling van de opvullingsregel zou moeten worden beschouwd, is de ongelijke behandeling die hierin ligt besloten in overeenstemming met het gelijkheidsbeginsel.

De ongelijke behandeling is ten deze redelijk verantwoord, doordat de problemen die de particuliere aanvragen doen rijzen, inzonderheid de aanvragen van de verzoekers, meer bepaald de uitholling van de gewestplannen door het veelvuldig en ten onrechte aanvoeren van de opvullingsregel, zich niet voordoen met betrekking tot gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten.

A.11.3. Het derde middel berust op een verkeerde lezing van de bestreden bepaling.

Het feit dat geen schadevergoeding verschuldigd is wegens de niet-toepassing van de opvullingsregel (waarvan per hypothese de voorwaarden waren vervuld), sluit hoegenaamd niet uit dat een schadevergoeding verschuldigd is wegens een bouwverbod voortvloeiend uit de strijdigheid van de aangevraagde werken met het gewestplan, indien aan de voorwaarden van artikel 37 van de Stedebouwwet is voldaan.

Weliswaar impliceerde de (toenmalige) toepasselijkheid van de opvullingsregel dat de aanvraag strijdig was met het gewestplan - de opvullingsregel stond daarop immers een afwijking toe - doch de niet-toepassing van die regel heeft niet noodzakelijk tot gevolg dat een einde wordt gemaakt aan « het gebruik waarvoor een goed dient of normaal bestemd is de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van het gewestplan ». Derhalve beantwoordt een perceel dat niet langer in aanmerking komt voor de toepassing van de opvullingsregel, niet *ipso facto* aan de

toekenningsvoorwaarden voor de planschadevergoeding, aangezien de voorwaarden voor het verkrijgen van planschadevergoeding verschillend zijn van die voor de toepassing van de buiten werking gestelde opvullingsregel.

Dit heeft tot gevolg dat de laatste zin van de gewraakte decreetsbepaling eigenlijk overbodig was, aangezien geen uitzondering wordt gemaakt op de toepassing van artikel 37 van de Stedebouwwet, wat de indruk is die de verzoekers ten onrechte hebben opgedaan. Toch vervult die zin een belangrijke informatieve functie : voor planschadevergoeding volstaat het niet dat het betrokken perceel destijds in aanmerking kwam voor de toepassing van de opvullingsregel, doch moeten de voorwaarden van artikel 37 van de Stedebouwwet zijn vervuld.

Daaruit vloeit voort dat het derde middel aan de bestreden decreetsbepaling een draagwijdte toekent die zij niet heeft, zodat ook dat middel feitelijke grondslag mist.

Meteen is gezegd dat er van ongelijke behandeling geen sprake is.

De buitenwerkingstelling van de opvullingsregel als dusdanig geeft inderdaad geen aanleiding tot vergoeding, maar elk perceel dat aan de voorwaarden van artikel 37 van de Stedebouwwet voldoet komt nog steeds in aanmerking voor planschadevergoeding, binnen de grenzen van die bepaling, en dus ongeacht of het perceel in kwestie enige tijd in aanmerking is gekomen voor de toepassing van de opvullingsregel.

Hieruit vloeit tevens voort dat het geen enkel belang heeft, in tegenstelling tot wat de verzoekers aannemen, of een vergunning wordt geweigerd wegens strijdigheid met het gewestplan, dan wel wegens het niet (meer kunnen) toepassen van de opvullingsregel. Het laatste veronderstelt trouwens het eerste.

Memorie van de tussenkommende partijen

A.12.1. Bij gebreke van een mogelijkheid tot inzage van de ingediende verzoeken tot vernietiging, kunnen de tussenkommende partijen bij de uiteenzetting van hun standpunt niet specificeren in hoeverre de diverse onderdelen van hun hieronder uiteengezette visie bij een welbepaald vernietigingsmiddel horen.

De tussenkommende partijen zijn van oordeel dat hun memorie het voorwerp van de oorspronkelijke beroepen tot vernietiging, zoals eerder aangehaald, en zoals bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*, niet wijzigt of uitbreidt.

In zoverre hun uiteenzetting zou moeten worden beschouwd als de aanvoering van nieuwe vernietigingsmiddelen, wensen de tussenkommende partijen erop te wijzen dat de wet niet uitsluit dat een tussenkommende partij een nieuw middel ontwikkelt, zolang het voorwerp niet wordt gewijzigd of uitgebreid. Dit geldt des te meer daar de bijzondere wetgever er niet in heeft voorzien dat de tussenkommende partij kennis kan nemen van het ingestelde beroep en de middelen, maar enkel van het voorwerp, via het in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakte bericht.

In zoverre geen nieuwe middelen mogen worden ontwikkeld, kan een eventueel verwerpingsarrest - uiteraard - geen gezag van gewijsde hebben ten aanzien van die « nieuwe » middelen. In zoverre zou worden geoordeeld dat hun toelichting nieuwe middelen omvat, werpen de tussenkommende partijen die betwisting trouwens als prejudiciële vragen op, gericht aan het Hof.

De grondwettigheidskritiek die de tussenkommende partijen ten aanzien van het betrokken artikel wensen aan te voeren, kan als volgt worden samengevat.

A.12.2. In de eerste plaats dient te worden vastgesteld dat de aangevochten decreetsbepaling *de facto* een wijziging van de bestaande bestemmingsvoorschriften van het gewestplan doorvoert, zonder dat daartoe de geëigende weg - zijnde een gewestplanherziening met openbaar onderzoek en inspraakprocedure - wordt gevolgd.

Artikel 23, § 1, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 is in de gewestplannen van het Vlaamse Gewest opgenomen als schriftelijk voorschrift dat, overeenkomstig artikel 2, § 1, tweede lid, van de Stedebouwwet, dezelfde bindende kracht heeft als de grafische voorschriften van het gewestplan.

Voor alle andere gewestplanbepalingen blijft de procedure tot wijziging van het gewestplan onverkort van toepassing, zodat niet kan worden ingezien op grond van welk objectief en pertinent criterium een onderscheid kan worden gemaakt tussen de burgers die rechten putten uit de gewestplanbepalingen. Om die redenen achten de tussenkomende partijen de bestreden bepaling strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis), op zichzelf genomen en gelezen in samenhang met artikel 16 van de Grondwet (vroeger artikel 11) en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Door een wijziging in de gewestplanbepalingen door te voeren zonder een voorafgaand openbaar onderzoek en zonder enige advies- en inspraakprocedure, worden de eigenaars die een dergelijke wijziging ondergaan ongelijk behandeld ten overstaan van de rechtsonderhorigen die de bestemmingsbepalingen van hun eigendom gewijzigd zien (en zeker degenen die een zware erfdienstbaarheid van openbaar nut als een bouwverbod opgelegd zien) met toepassing van zowel de stedenbouwwetgeving als andere reglementeringen.

Om onmiddellijk een einde te maken aan de toepassing van de opvullingsregel, en de nog resterende open ruimten te vrijwaren, volstond het dat de Vlaamse Regering een besluit tot inherzieningstelling van de gewestplannen uitvaardigde, in voorkomend geval met de specificering dat het besluit rechtstreeks uitwerking heeft. Van dat ogenblik af kon de verdere toepassing van de opvullingsregel perfect wettig tegengegaan worden. Een voorlopige aanneming van de herziene ontwerp-gewestplannen behoefde evenmin een tijdrovende aangelegenheid te worden, vermits enkel de tekst van artikel 23, 1°, van de schriftelijke planvoorschriften diende opgeheven te worden. De opheffing van de opvullingsregel kon daarop aan het openbaar onderzoek en de raadpleging onderworpen worden.

Door de maatregel per decreet uit te vaardigen wordt aan de tussenkomende partijen daarentegen iedere inspraakmogelijkheid ontnomen en wordt een niet-voorlopige gewestplanwijziging met bouwverbod en daarenboven nog zonder vergoeding opgelegd.

Het doorvoeren van een niet-voorlopige gewestplanwijziging met bouwverbod, zonder inspraak- en adviesprocedure, via een decretale bepaling, is ook redelijkerwijze niet evenredig met het beoogde doel : de vrijwaring van de nog resterende open ruimten. Het nagestreefde doel kon, zonder aan fundamentele rechten van de burgers te raken, evengoed bereikt worden door de herziening van de bestaande gewestplannen.

De onevenredigheid is in voorkomend geval des te groter daar de overheid bij de advisering en de vaststelling van de definitieve gewestplannen niet zelden opteerde een grond waarvan de bouwbestemming werd erkend, toch in een ander bestemmingsgebied te behouden, precies vanwege de bebouwingsmogelijkheid die artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 bood.

Terwijl eigenaars van gronden waarvan de bouwbestemming minder voor zich sprak, dank zij het openbaar onderzoek een voor hen gunstige bestemmingswijziging konden verkrijgen en verkrijgen, zien de tussenkomende partijen en de andere eigenaars van gronden waarvan de bouwbestemming meer voor de hand ligt -vermits hun eigendom binnen een huizengroep aan dezelfde kant van een openbare weg is gelegen - door de decretale afschaffing van de opvullingsregel niet enkel hun huidig inspraakrecht miskend, maar bovendien wordt hun inspraakrecht bij de vroegere vaststelling van het gewestplan uitgehold.

Een herziening van de gewestplanvoorschriften was zelfs niet nodig, des te meer daar het niet de bedoeling was alle « opvullingen » in de toekomst uit te sluiten.

Een aangepast vergunningsbeleid, waarbij een te brede interpretatie en toepassing van de opvullingsregel worden tegengegaan, zou reeds hebben volstaan om de niet-gewenste « opvullingen » tegen te gaan.

A.12.3. De decretale afschaffing van de opvullingsregel ontnemt de tussenkomende partijen daarenboven nog de essentiële jurisdictionele waarborg van de wettigheidstoetsing door de hoven en rechtbanken en door de Raad van State.

Ten opzichte van decretale bepalingen hebben de hoven en rechtbanken geen wettigheidstoezicht en heeft de Raad van State geen vernietigingsbevoegdheid. De betrokken rechtsonderhorige kan zich slechts tot het Arbitragehof wenden, rechtstreeks, dan wel langs de omweg van een prejudiciële vraag, en dient zijn nietigheidskritiek te beperken tot de schending van de artikelen 10 en 11 of 24 van de Grondwet (vroegere artikelen 6, 6bis en 17) en tot de schending van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor

het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten.

De tussenkomende partijen zijn dan ook om die reden het voorwerp van een ongelijke behandeling die ter zake niet objectief verantwoord is.

Zoals hierboven reeds aangetoond, kan het beoogde doel van bescherming van de open ruimten en onmiddellijke toepasbaarheid van de afschaffing van de opvullingsregel immers ook bereikt worden zonder de rechtsonderhorige zijn jurisdictionele bescherming te ontnemen.

Het decreet houdt bovendien een schending in van de regels betreffende de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten. Artikel 146 van de Grondwet (vroeger artikel 94) bepaalt dat geen rechtbank of geen met eigenlijke rechtspraak belast orgaan kan worden ingesteld dan krachtens een wet. Artikel 160 van de Grondwet bepaalt dat de bevoegdheid van de Raad van State door de wet wordt bepaald. Dit zijn bevoegdheidsverdelende regels.

De vernietigingsbevoegdheid werd aan de Raad van State verleend door artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. De toewijzing van de vernietigingsbevoegdheid behoort dus tot de door de Grondwet uitdrukkelijk aan de federale wetgever voorbehouden bevoegdheden.

De decreetgever is derhalve niet bevoegd om de uitoefening van de bevoegdheid die ten aanzien van individuele administratieve rechtshandelingen en verordeningen wetshalve aan de Raad van State is toegewezen, door een decreet buiten werking te stellen.

A.12.4. De bestreden decreetsbepaling stelt bovendien dat het niet toepassen van de opvullingsregel geen aanleiding geeft tot planschadevergoeding.

Uit de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet (vroegere artikelen 6, *6bis* en 11), artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens volgt evenwel dat bij een verregaande eigendomsinbreuk, zoals een bouwverbod, waardoor een eigendom zo goed als geen waarde meer behoudt, de eigenaar recht heeft op een schadeloosstelling, dit is een volledige en voorafgaande vergoeding van zijn schade. Minstens volgt hieruit dat de overheid aan de betrokkene een vergoeding verschuldigd is indien er geen evenredigheid bestaat tussen, enerzijds, de last die de particulier dient te ondergaan wegens de eigendomsbeperking en, anderzijds, het algemeen belang.

Artikel 37 van de Stedebouwwet bepaalt dat indien een uit een plan van aanleg volgend bouw- of verkavelingsverbod een einde maakt aan het gebruik waarvoor een goed diende of normaal bestemd was, schadevergoeding verschuldigd is.

Wordt de (objectieve) bestemming van een goed door de vaststelling of herziening van een plan van aanleg gewijzigd, dan heeft de betrokkene dus recht op vergoeding van zijn eventuele planschade.

Ten deze wordt de bestemming van de gronden die in aanmerking kwamen voor de opvullingsregel gewijzigd door de aangevochten decreetsbepaling. Aan de betrokkenen wordt echter schadevergoeding ontegd.

Er is geen objectief en redelijk verantwoord criterium van onderscheid voor deze ongelijke behandeling.

De bestreden bepaling ontnemt de tussenkomende partijen én de bouwmogelijkheid, én de vergoedingsmogelijkheid. En dit hoewel zij hun eigendom aankochten tegen bouwgrondprijzen, op grond van door de overheid verleende stedenbouwkundige attesten die de bebouwingsmogelijkheid bevestigden, en hoewel één der tussenkomende partijen zelfs een boete werd aangerekend wegens kortschatting van de verkoopprijs.

Andere eigenaars die planschade leden, waar de opvullingsregel niet toegepast kon worden, konden en kunnen wel een vergoeding vorderen.

Die ongelijke behandeling is des te frappanter daar de tussenkomende partijen, had de opvullingsregel niet bestaan, duidelijk een planschadevordering hadden kunnen instellen.

De schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en *6bis*) kan dan ook niet ernstig betwist worden.

Een dergelijke verregaande ingreep in het eigendomsrecht van de tussenkomende partijen doet een geschil rijzen betreffende de burgerlijke rechten van die partijen. In zoverre de uitsluiting van de mogelijkheid om planschade te vorderen zou neerkomen op het verhinderen dat over dat geschil een rechter ten gronde kan oordelen, staat het decreet ook op zeer gespannen voet met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Memorie van antwoord van de verzoekers

A.13.1. De Vlaamse Regering betwist met betrekking tot het eerste middel niet dat elke overgangsbepaling ontbreekt, doch antwoordt dat het ontbreken van een overgangsregeling op zich niet zou volstaan om de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis) vast te stellen en verwijst hiervoor naar de rechtspraak van het Hof.

In de arresten aangehaald door de tegenpartij wordt echter juist beklemtoond dat het ontbreken van een overgangsbepaling moet steunen op een objectieve en pertinente verantwoording en noodzakelijk moet zijn voor het bereiken van de doelstelling van de decreetgever.

Ten deze was een overgangsregel noodzakelijk op straffe van schending van het gelijkheidsbeginsel, nu de categorie van rechtsonderhorigen op wie het bestreden decreet van toepassing is, getroffen wordt door een gewestplanwijziging bij decreet, waarbij hen echter de rechtmatige aanspraken en waarborgen die in de Stedebouwwet betreffende de wijziging van gewestplannen zijn vervat en die aan rechtsonderhorigen die getroffen worden door een gewestplanwijziging wel worden toegekend, ontnomen worden.

Voor dat verschil in behandeling, dat zich uit op het vlak van het ontzeggen van de bijzondere waarborgen van de Stedebouwwet en het ontbreken van elke overgangsregeling, bestaat geen aanwijsbaar objectief criterium.

Ook in de memorie van tegenpartij is dat criterium niet terug te vinden.

In geen geval zou de verantwoording van het aangetoonde verschil in behandeling kunnen liggen in het feit dat onmiddellijk een einde moet worden gemaakt aan de ongebreidelde toepassing van de opvullingsregel ter bescherming van de resterende open ruimten.

Allereerst hadden duidelijke richtlijnen en een consequentere toepassing van de opvullingsregel de beweerd te ruime toepassing van de opvullingsregel onmiddellijk kunnen inperken. Bovendien zou de wettelijke procedure van de artikelen 9, 10 en 13 van de Stedebouwwet geen vertraging in het realiseren van het bouwverbod met zich hebben meegebracht, nu een bouwvergunning ook geweigerd mag worden op grond van een ontwerp-gewestplan (zie de artikelen 45 en 46 van de Stedebouwwet).

Het volstond derhalve een besluit te nemen tot inherzieningstelling van de gewestplannen en een ontwerp-gewestplan op te stellen met als enige bepaling de afschaffing van de opvullingsregel. Daardoor zou eveneens een bouwverbod in het leven geroepen worden, doch hadden de betrokken rechtsonderhorigen de waarborgen kunnen genieten die de Stedebouwwet toekent aan alle andere rechtsonderhorigen die getroffen worden door een gewestplanwijziging.

Bovendien is het duidelijk dat het bouwen bij wijze van opvulling van een huizenrij juist milieu-economisch werkt, precies omdat in dat geval geen nieuwe open ruimte dient te worden aangesneden.

Er is bijgevolg ook geen redelijk verband tussen het aangewende middel en het beoogde doel.

De Vlaamse Regering antwoordt niet op het feit dat het bestreden decreet het daarenboven mogelijk maakt dat sommige reeds ingediende aanvragen nog wel worden behandeld vóór de datum van inwerkingtreding van het decreet en andere aanvragen niet, zonder dat aangetoond kan worden dat hiervoor enige verantwoording bestaat in het licht van het beoogde doel.

Ook vanuit dat oogpunt houdt het bestreden decreet een discriminatoire en ongelijke behandeling in van de aanvragers van een bouwvergunning, wier aanvraag met bekwame spoed wordt behandeld, enerzijds, en de aanvragers van een bouwvergunning, wier aanvraag het bestuur laat liggen tot na de inwerkingtreding van het

bestreden decreet houdende afschaffing van de opvullingsregel, anderzijds.

Alleen een overgangsregeling - waarbij bijvoorbeeld de hangende aanvragen gelijk zouden behandeld worden met toepassing van de oude wet - had de gelijke behandeling van alle rechtsonderhorigen die zich in objectief dezelfde omstandigheden bevinden kunnen waarborgen.

A.13.2. De bewering van de Vlaamse Regering met betrekking tot het tweede middel dat de veelvuldige toepassing van de afwijkingsmogelijkheden van het gewestplan enkel een probleem zou vormen voor private bouwprojecten, terwijl voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten de afwijkingsmogelijkheden altijd correct zouden worden toegepast, wordt nergens door gestaafd. Bijgevolg kon de decreetgever niet wettig vermoeden dat de gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten een verschillende categorie zouden vormen.

Dat de discriminatie de verzoekers wel degelijk raakt, blijkt uit het feit dat ook privépersonen taken van openbaar belang kunnen uitvoeren, zoals sociale woningbouw, recreatie, en dergelijke en zij toch geen beroep zouden kunnen doen op de afwijkingsmogelijkheden van het gewestplan.

A.13.3. Met betrekking tot het derde middel, moet worden opgemerkt dat het bestreden decreet voor de eigenaars die ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel getroffen worden door een bouwverbod in het gewestplan, de toekenning van planschadevergoeding uitsluit, terwijl andere eigenaars getroffen door een bouwverbod in het gewestplan wel recht hebben op planschadevergoeding. In beide gevallen gaat het nochtans om eigenaars die niet meer kunnen bouwen op grond van het gewestplan.

Die discriminatie in des te schrijnender daar de verzoekers, wier gronden in aanmerking komen voor de toepassing van de opvullingsregel en nu ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel in het bestreden decreet getroffen worden door een bouwverbod in het gewestplan, allen een vordering tot het verkrijgen van planschadevergoeding hadden kunnen instellen op grond van artikel 37 van de Stedebouwwet.

In haar memorie kan de Vlaamse Regering geen enkel redelijk criterium naar voren brengen dat de uitsluiting van de planschadevergoeding zou kunnen rechtvaardigen. De interpretatie van de Vlaamse Regering dat de bestreden bepaling de toekenning van planschade niet verhindert, indien voldaan is aan de voorwaarden van artikel 37 van de Stedebouwwet, kan niet worden gevolgd.

Daarbij komt dat het bestreden decreet een bouwverbod oplegt met kracht van wet, wat in feite neerkomt op een onteigening, waarvoor in een onmiddellijke vergoeding moet worden voorzien.

Het uitsluiten van een vergoeding voor het bouwverbod resulterend uit de afschaffing van de opvullingsregel ontzegt de aanvrager van een bouwvergunning de waarborg van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Bovendien houdt het *in se* een ongelijke behandeling in van de aanvrager die niet kan bouwen vanwege de bestemming waarin het gewestplan voorziet, enerzijds, en de aanvrager die niet kan bouwen vanwege de afschaffing van de opvullingsregel, anderzijds. In beide gevallen nochtans is het in werkelijkheid het gewestplan dat een einde maakt aan de normale bestemming van de grond de dag vóór de inwerkingtreding van dat plan. Het verschil in behandeling vanuit het oogpunt van de vergoeding hangt bijgevolg uitsluitend af van de « goodwill » van het bestuur, namelijk van de wijze waarop het bestuur de aanvraag weigert. Een dergelijk verschil in behandeling is evenmin gesteund op objectief te verantwoorden criteria.

Ten slotte houdt de bestreden regeling een aantasting in van de subjectieve rechten van de geweigerde aanvragen tot schadevergoeding. Het ontzeggen van het recht op toegang tot de rechter is in de eerste plaats een maatregel die onevenredig is met het doel van het bestreden decreet. Bovendien houdt de bestreden regeling een bevoegdheidsoverschrijding in van de Vlaamse Raad, vermits de maatregel waarvoor die Raad niet bevoegd is, niet onontbeerlijk noch noodzakelijk is voor de uitoefening van de hem toegekende bevoegdheid.

Memorie van antwoord van de Vlaamse Regering

A.14.1. De tussenkomenende partijen voeren drie middelen aan, waarvan de eerste twee niet reeds door de verzoekers zijn opgeworpen.

In tegenstelling tot artikel 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof voorziet artikel 87 van die wet niet in de mogelijkheid, voor de daar bedoelde tussenkomenende partijen, om nieuwe middelen aan te voeren.

Daaruit vloeit voort dat de middelen van de tussenkomenende partijen niet ontvankelijk zijn, en het Hof met hun memorie ten hoogste rekening kan houden als « opmerkingen » bij het derde middel dat reeds door de verzoekers was aangevoerd.

Niets heeft de tussenkomenende partijen belet zelf te geleger tijd een beroep tot vernietiging in te stellen, en daarbij de middelen aan te voeren die zij verkiezen.

Het aanvoeren van nieuwe middelen, door een daartoe niet gerechtigde tussenkomenende partij, komt er dan ook op neer de bij artikel 3, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalde vervaltermijn voor een beroep tot vernietiging te omzeilen, wat niet kan worden aanvaard.

A.14.2. Evenmin kan worden ingegaan op het verzoek van de tussenkomenende partijen om omtrent de door hen aangevoerde, nieuwe rechtsvragen prejudiciële vragen te stellen aan het Hof.

A.14.3. In verband met het door de derde tussenkomenende partij aangevoerde gebrek aan openbaar onderzoek moet worden vastgesteld dat de vergelijking waar de tussenkomenende partijen van uitgaan, namelijk dat de « opvullingsregel » aan een openbaar onderzoek werd onderworpen, terwijl dit niet het geval is geweest voor de bestreden, decretale buitenwerkingstelling daarvan, feitelijke grondslag mist: artikel 23, 1°, van het

inrichtingsbesluit van 28 december 1972 werd als dusdanig hoegenaamd niet aan een openbaar onderzoek onderworpen en hoefde daaraan ook niet te worden onderworpen.

Vervolgens vergelijken de tussenkomende partijen toestanden die onvergelykbaar zijn, vanwege het verschil in rechtskracht tussen, enerzijds, een gewestplan en de daaruit voortvloeiende bestemmingsvoorschriften, in voorkomend geval die bestemmingsvoorschriften op zichzelf en de eventuele afwijkingsmogelijkheden daarvan, die alle zijn vastgesteld door de uitvoerende macht, en, anderzijds, een decreet, dit is een beslissing van de wetgevende macht van een gemeenschap of een gewest, waarbij alle mogelijke beslissingen van de uitvoerende macht ongedaan kunnen worden gemaakt, en waarbij de wetgever hoegenaamd niet gebonden is door procedurevoorschriften die aan de uitvoerende macht zijn opgelegd.

Het openbaar onderzoek over een ontwerp-gewestplan, desnoods het openbaar onderzoek het daarin impliciet besloten zou liggen ten aanzien van de bestemmingsvoorschriften en de afwijkingsmogelijkheden die op het ogenblik zelf toepasselijk zijn en uit dat gewestplan zullen voortvloeien, is immers door de wetgevende macht opgelegd, en diezelfde wetgevende macht - de decreetgever - is daaraan niet onderworpen.

De opstelling of wijziging, door de uitvoerende macht, van bestemmingsplannen waaruit bestemmingsvoorschriften voortvloeien, desnoods van die bestemmingsvoorschriften zelf, kan dan ook niet vergeleken worden met een optreden van de bevoegde wetgevende macht.

Vervolgens moet worden opgemerkt dat de decreetgever zijn optreden niet eens zou kunnen onderwerpen aan een openbaar onderzoek.

De procedure van totstandkoming van een decreet, dit is een aspect van de « werking » of de « wijze van bevoegdheidsuitoefening » van de gemeenschaps- en gewestraden, kan krachtens de artikelen 39 en 115, § 1, van de Grondwet (vroegere artikelen 107^{quater} en 59bis, § 1) immers slechts worden geregeld door de federale wetgevende macht, die overigens bij bijzondere meerderheid moet beslissen.

Ten slotte, voor zover de beide toestanden vergelijkbaar zouden zijn, *quod non*, is de eventueel daarin besloten liggende ongelijke behandeling redelijk verantwoord, om te beginnen door het verschil tussen een maatregel van de uitvoerende macht en een maatregel van de wetgevende macht. Deze laatste beschikt over een rechtstreekse democratische legitimiteit, en behartigt derhalve het algemeen belang op een andere wijze dan de uitvoerende macht, terwijl de in de Stedebouwwet voorgeschreven procedure van openbaar onderzoek mede dient als waarborg tegen de niet rechtstreeks verkozen uitvoerende macht.

Vervolgens zou een tijdrovend openbaar onderzoek onverzoenbaar zijn geweest met de doelstellingen van de decreetgever, die immers, om de verdere uitholling van de gewestplannen te voorkomen, een noodmaatregel heeft genomen die in het kader van de in het vooruitzicht gestelde alomvattende herziening van het stedebouwwet van het Vlaamse Gewest, aan een nieuw onderzoek zal worden onderworpen.

A.14.4. Wat betreft de aangeklaagde « uitschakeling van jurisdictionele waarborgen » heeft de Vlaamse Regering reeds in haar memorie uiteengezet dat de opvullingsregel buiten werking werd gesteld bij decreet, en niet bij besluit van de Vlaamse Regering waarbij artikel 23, 1°, van het inrichtingsbesluit van 28 december 1972 zou worden opgeheven, omdat een wijziging van het inrichtingsbesluit als dusdanig, overeenkomstig de in die memorie aangehaalde rechtspraak van de Raad van State, slechts uitwerking zou hebben ten aanzien van percelen met betrekking tot welke het gewestplan na die opheffing zou zijn herzien.

Het nemen van de bestreden maatregel bij decreet, en niet bij besluit van de Vlaamse Regering, heeft uitsluitend tot gevolg dat de rechterlijke controle van de Raad van State en de hoven en rechtbanken vervangen wordt door die van het Arbitragehof. Overigens is er niets dat de tussenkomende partijen belet om met toepassing van artikel 159 van de Grondwet (vroeger artikel 107) een exceptie van onwettigheid aan te voeren tegen de bestemming van hun percelen - het gewestplan -, wanneer zij de eventuele weigering, op grond van die bestemming, van een door hen aangevraagde bouwvergunning zouden betwisten, indien zij menen dat die bestemming ten onrechte hun bouwvoornemens in de weg staat.

A.14.5. Wat het derde middel van de tussenkomende partijen betreft, dat reeds door de verzoekers was aangevoerd, moge de Vlaamse Regering er zich toe beperken te verwijzen naar wat zij daarover reeds in haar memorie heeft uiteengezet en waaruit blijkt dat dit middel feitelijkte grondslag mist.

Memorie van antwoord van de tussenkomende partijen

A.15.1. In verband met het ontbreken van een overgangsregeling in de bestreden bepaling, moet worden vastgesteld dat op instructie van de Minister vele dossiers waarbij de vergunning op grond van de opvullingsregel diende te worden toegekend niet verder werden behandeld in afwachting van de nu bestreden bepaling. Het is de administratie die met voorkennis de rechtzoekenden in hun normale rechtsverwachtingen verschalkt heeft. Het ontbreken van overgangsbepalingen is slechts de ultieme bevestiging van de anticipatieve toepassing van de regel.

Dat de verzoekers en de tussenkomende partijen door de bestreden bepaling in hun rechten worden geraakt is dan ook niet het gevolg van de normale regel van de onmiddellijke toepassing van wettelijke bepalingen, maar wel van de anticipatieve toepassing ervan, in strijd met artikel 129 van de Grondwet.

Het anticipatief toepassen van een mogelijk toekomstige regel op bepaalde personen en niet op anderen is in ieder geval willekeuriger dan het criterium van het ogenblik van de aanvraag.

A.15.2. Wat het tweede middel betreft, vormen de door de Vlaamse Regering aangevoerde redenen geen objectieve en redelijke verantwoording om de opvullingsregel enkel voor overheden in stand te houden.

Wanneer de bevoegde diensten van oordeel zijn dat de opvullingsregel ten onrechte werd aangevoerd, dienen zij immers de vergunning te weigeren. De omstandigheid dat hij wordt toegepast betekent dat de bevoegde instellingen van oordeel zijn dat de regel niet ten onrechte werd aangevoerd. Wanneer de Minister of adviesverlenende instanties nu stellen dat de regel veelvuldig ten onrechte werd aangevoerd en toegepast, dan doen zij een herbeoordeling met indeplaatsstelling. De Minister of de adviesverlenende instanties kunnen zich immers niet in de plaats stellen van de overheden die zich wettelijk over de aanvraag moeten uitspreken. Bovendien kan de gemachtigde ambtenaar in beroep gaan tegen de vergunning.

Volgens het standpunt van de Vlaamse Regering ten aanzien van het derde middel zouden de betrokkenen wel nog planschade kunnen vorderen voor de wijziging van de bestemming door het gewestplan, wanneer de waardevermindering in een bouw- of verkavelingsverbod tot uitdrukking komt. Dit kan evenwel niet uit de tekst van het decreet worden afgeleid.

De Minister specificeert ook niet of in zijn redenering het bestaan van de opvullingsregel de verjaringstermijnen voor het vorderen van planschade schorst.

In ontkennend geval zou dit erop neerkomen dat men niettegenstaande de opvullingsregel toch planschade diende te vragen. Het hoeft weinig betoog dat een dergelijke vordering zou afgewezen worden omdat er ingevolge de opvullingsregel geen bouw- of verkavelingsverbod was.

De voormelde interpretatie wijkt af van wat gewoonlijk onder het toekennen van planschade wordt verstaan en vindt geen steun in de teksten.

Aanvullende memorie van de tussenkomende partijen

A.16.1. Zoals reeds herhaaldelijk gesteld hebben de tussenkomende partijen geen kennis van de beroepen tot vernietiging. Zij kunnen de draagwijdte van de aangevoerde middelen tot vernietiging slechts aan de hand van de door hen gekende stukken inschatten.

A.16.2. In een eerste middel wijzen de verzoekers op de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 7bis) doordat de bestreden norm zonder meer de toepassing van de mogelijkheden om af te wijken van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen uitsluit, zonder daarbij in enige overgangsmaatregel te voorzien en zonder daarbij de regels uit de Stedebouwwet betreffende wijziging van de gewestplannen te eerbiedigen.

Men kan niet ontkennen dat het decreet van 13 juli 1994 een soort van overgangsregeling invoerde die de afschaffing van de opvullingsregel in zekere mate tempert.

Ten aanzien van die overgangsregeling kan een hele reeks van ongrondwettigheidsargumenten worden aangevoerd. Zo worden de eigenaars van percelen in het natuurgebied ervan uitgesloten, evenals diegenen aan wie een vóór 24 augustus 1993 verleend stedenbouwkundig attest werd afgegeven na die datum.

Het decreet van 13 juli 1994 doet niets af aan het feit dat de afschaffing van de opvullingsregel werd vastgesteld zonder inspraak- en adviesprocedure, terwijl een dergelijke wijziging bij toepassing van de stedenbouwwetgeving en andere reglementeringen pas na een dergelijke procedure definitief wordt vastgesteld. In zoverre in het eerste middel wordt aangeklaagd dat de regels uit de Stedenbouwwet niet werden nageleefd, heeft het decreet van 13 juli 1994 dan ook geen weerslag op de beroepen tot vernietiging.

A.16.3. Ook op het tweede middel van de verzoekers heeft het decreet van 13 juli 1994 geen weerslag. Bij de aanvragen voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten blijft de toepassing mogelijk van de regelen in verband met de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen die de mogelijkheid scheppen om van die plannen af te wijken of uitzonderingen toe te staan waardoor kan worden gebouwd of verkaveld.

A.16.4. Het decreet van 13 juli 1994 wijzigt ten slotte niets wezenlijks ten aanzien van de in het derde middel aangevoerde bezwaren.

Voor talrijke betrokkenen blijft iedere schadevergoedingsregeling uitgesloten. Zo kan B. Bewaert, indien hij niet onder de hypothese a) van de overgangsregeling valt, geen aanspraak maken op de in het decreet van 13 juli 1994 bepaalde schadevergoeding. De bestreden norm ontnemt die tussenkomende partij nog steeds zowel de mogelijkheid om te bouwen als die om een vergoeding te verkrijgen.

Maar ook voor de andere tussenkomende partijen, en de gehele categorie van personen die onder de hypothese a) van de overgangsregeling vallen, blijft de planschadevergoeding als bedoeld in artikel 37 van de Stedenbouwwet uitgesloten. Men wordt enkel een schadevergoeding in het vooruitzicht gesteld waarbij de modaliteiten voor het bepalen ervan door de Vlaamse Regering zullen worden vastgesteld. Die vergoeding kan dus anders worden vastgesteld dan volgens de modaliteiten die gelden voor de planschadevergoeding en kan in voorkomend geval zelfs lager uitvallen dan de planschadevergoeding. Er is evenwel geen objectief en redelijk criterium om dat verschil in behandeling te verantwoorden.

A.16.5. Blijkens de door de tussenkomende partijen verschaft toelichting zien zij geen weerslag van het decreet van 13 juli 1994.

De aangevochten norm blijkt te zijn ingevoerd zonder een voorafgaande advies- en inspraakprocedure. De decretale afschaffing van de opvullingsregel blijft, ook na het decreet van 13 juli 1994, aan de tussenkomende partij de jurisdictionele waarborg van de wettigheidstoetsing door de hoven en rechtbanken en van de vernietigingsbevoegdheid van de Raad van State ontnemen. De planschadevergoeding, bepaald in artikel 37 van de Stedenbouwwet, blijft uitgesloten.

De zaken met rolnummers 801, 802 en 804 tot 807

Het belang van de verzoekers

Verzoekschriften

A.17. De verzoekers doen blijken van het rechtens vereiste belang om de vernietiging van de bestreden decreetsbepaling te vorderen, nu de daarin vervatte overgangsregeling niet op hen van toepassing is, hetzij omdat ze een verkavelingsvergunning vragen, hetzij omdat hun grond gelegen is in natuurgebied waarvoor in beide gevallen de overgangsregeling niet geldt, zodat te hunnen opzichte de afschaffing van de opvullingsregel zoals die vervat is in de eerste paragraaf van de bestreden bepaling en zoals die ook al was vervat in artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993, onverkort blijft gelden.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.18. Wat het rechtens vereiste belang betreft om een beroep tot vernietiging in te stellen, heeft het Hof

reeds herhaaldelijk gesteld dat een *actio popularis* niet toelaatbaar is. Tevens heeft het Hof gepreciseerd dat het vereiste belang slechts aanwezig is bij diegenen die door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig in hun eigen rechtssituatie kunnen worden geraakt, waarbij het niet volstaat dat de bestreden norm op de verzoekers toepasselijk is; zij moeten ook aannemelijk maken dat de bestreden norm hun een nadeel kan berokkenen.

Opdat de verzoekers rechtstreeks, persoonlijk en ongunstig kunnen worden geraakt door het bestreden decreet, volstaat het niet dat zij niet in aanmerking komen voor de daarmee ingevoerde overgangsbepalingen in de jongste versie van artikel 2 van de Stedebouwwet, doch is tevens vereist dat zij geval per geval aantonen dat ze de opvullingsregel zouden hebben genoten mocht die nog van kracht zijn.

Ze moeten tenminste aannemelijk maken, ieder wat hem betreft, dat hun percelen voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van de opvullingsregel, zoals die waren vastgelegd in artikel 23, 1°, van het inrichtingsbesluit van 28 december 1972.

Uit een onderzoek van de onderscheiden dossiers blijkt echter dat zulks voor geen van de verzoekers het geval is.

Opgemerkt moet nog worden dat de vergunningverlenende overheid bij het beoordelen van de toepassingsvoorwaarden van bovengenoemd artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 ongetwijfeld over een discretionaire beoordelingsbevoegdheid beschikt.

Daaruit vloeit voort dat die beoordeling voor het Hof, dat een rechtmatigheidscontrole en geen opportuniteitscontrole uitoefent, slechts kan worden betwist indien zij kennelijk onredelijk zou zijn, dat wil zeggen wanneer het volgens een algemeen gedeelde rechtsovertuiging niet denkbaar is dat enige naar redelijkheid beslissende overheid een dergelijke appreciatie zou kunnen uitbrengen.

Dit heeft tot gevolg dat de beroepen tot vernietiging slechts ontvankelijk zijn wanneer de verzoekers aantonen dat de hierboven beschreven kwalificatie van hun respectieve percelen, door de vergunningverlenende instanties van het Vlaamse Gewest, kennelijk onredelijk zou zijn, *quod non*.

Memorie van antwoord van de verzoekers

A.19.1. De tegenpartij betwist het belang van de verzoekers op grond van de redenering dat de toepassingsvoorwaarden voor de opvullingsregel volgens artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 niet vervuld zouden zijn voor de gronden van de verzoekers, die bijgevolg ook niet geraakt kunnen worden door de afschaffing van die regel. Uit de feiten aangehaald in de vernietigingsberoepen blijkt evenwel dat de toepassingsvoorwaarden wel aanwezig zijn.

Het gaat bovendien niet op dat de tegenpartij beweert dat de gronden van de verzoekers niet in aanmerking zouden komen voor bebouwing op grond van de opvullingsregel, nu de toepassing van de opvullingsregel juist de inzet was van de vergunningsaanvragen of de administratieve beroepen die de verzoekers aanhangig hadden gemaakt en waarover in geen enkele zaak reeds definitief uitspraak was gedaan.

Daarbij komt dat verschillende verzoekers die een procedure bij de Raad van State hadden ingesteld, nu geconfronteerd worden met de ambtshalve op te werpen exceptie van niet-ontvankelijkheid, nu de verzoekers geen belang meer zouden hebben bij het annulatieberoep ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel door het bestreden decreet.

A.19.2. Het nadeel van de verzoekers bestaat erin dat ze zich allen uitdrukkelijk op de opvullingsregel hebben beroepen en sedert de totstandkoming van het bestreden decreet nu zonder enig rechtsgesprek hun subjectieve eigendoms rechten en hun concrete bouwplannen zijn gefnuikt.

Bovendien volgt uit de bijzondere wet op het Arbitragehof en uit de rechtspraak dat een belang voldoende vaststaat wanneer de bestreden norm de rechtssituatie van de partijen rechtstreeks en ongunstig kan raken.

Ten gronde

Verzoekschriften

A.20.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Het bestreden decreet sluit de mogelijkheid om af te wijken van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen of daarop een uitzondering te maken uit, zonder in een overgangsregeling te voorzien waarbij alle, reeds vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993, op basis van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 ingediende bouw- of verkavelingsaanvragen en administratieve beroepen, op dezelfde manier afgehandeld worden.

Het bestreden decreet maakt dat de particulieren die vóór de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 een bouw- of verkavelingsaanvraag hadden ingediend op grond van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 hun bouw- of verkavelingsvergunning al dan niet krijgen naargelang het het bestuur behaagde om nog vóór die inwerkingtreding te beslissen en naargelang voor de bouw- of verkavelingsaanvragen die niet vóór die datum behandeld werden en nu opnieuw onder de overgangsregeling van het decreet van 13 juli 1994 ingediend zijn, aan de voorwaarden van het bestreden decreet voldoen of niet. Het decreet berooft degenen die onafhankelijk van hun wil geen vergunning kregen vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 en niet onder de overgangsregeling van het decreet van 13 juli 1994 vallen, van hun rechtmatige aanspraken en verwachtingen.

Voor een verschillende behandeling moet een objectieve en redelijke verantwoording bestaan en die verantwoording moet worden beoordeeld in het licht van het doel en de gevolgen van het decreet.

Het ontbreken van een uniforme overgangsregeling voor reeds ingediende aanvragen is niet evenredig met het beoogde doel, meer bepaald het behoud van de nog resterende open ruimten in Vlaanderen, en de decreetgever kon niet wettig vermoeden dat al de hangende verkavelingsaanvragen of vergunningsaanvragen voor gronden gelegen in natuurgebied *a priori* een bedreiging zouden vormen voor de open ruimten in Vlaanderen en een abusief toepassen van de opvullingsregel zouden beogen.

A.20.2. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De bestreden bepaling maakt een onderscheid waarvoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat doordat ze voor de behandeling van de bouwaanvraag die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediend doch niet behandeld werd, en die nu opnieuw ingediend wordt overeenkomstig de overgangsregeling van het bestreden decreet, slechts voorziet in één proceduretrap, terwijl voor de bouwaanvraag die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediend werd en met gunstig gevolg behandeld werd, een drietrapsprocedure gold, wat een grotere kans biedt op een gunstige beslissing.

A.20.3. Het derde middel voert een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Doordat het bestreden decreet in het kader van de overgangsregeling een onderscheid maakt in de criteria waarmee rekening dient gehouden te worden bij de behandeling van de bouwaanvragen en het eventueel toekennen van schadevergoeding enkel en alleen afhankelijk te stellen van het feit of een stedenbouwkundig attest werd afgegeven in de periode tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993.

Een dergelijke onderscheiden overgangsregeling op basis van het al of niet hebben van een stedenbouwkundig attest van die bedoelde periode is niet evenredig met het beoogde doel, meer bepaald het behoud van de nog resterende open ruimten in Vlaanderen. Evenmin bestaat voor dat onderscheid een redelijke verantwoording.

A.20.4. Het vierde middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en is identiek met het tweede middel aangevoerd in de zaken met rolnummers 666 en volgende (zie A.10.2).

A.20.5. Het vijfde middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11, 16 en 33 van de Grondwet, de artikelen 6 en 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Daargelaten de overgangsregeling, bepaalt artikel 2 van het bestreden decreet dat « het niet toepassen van de regels geen aanleiding kan geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37 ».

Het bestreden decreet ontnemt op die manier aan de eigenaars die niet in aanmerking komen voor de overgangsregeling het recht van genot, gebruik en beschikking zonder in enige vergoeding te voorzien en voert zo een verschillende behandeling in, enerzijds ten aanzien van de categorie van eigenaars die wel in aanmerking komen voor de overgangsregeling en anderzijds ten aanzien van andere eigenaars die, eveneens getroffen door een bouwverbod in het gewestplan, wel recht op planschadevergoeding hebben.

Het bestreden decreet sluit aldus het wettelijke systeem van planschadevergoeding juist voor die gronden uit die door hun ligging als opvullingsgrond als objectieve bouwgrond beschouwd worden en in aanmerking komen voor planschadevergoeding, en maakt dat het van de motieven van de verkavelingsweigering zal afhangen of een rechtsonderhorige recht zal hebben op een planschadevergoeding, meer bepaald van het feit of de vergunningverlenende overheid de vergunning weigert wegens strijdigheid met

het gewestplan of wegens het niet toepassen van de opvullingsregel omdat de vergunningsaanvraag niet onder de overgangsregeling valt.

De bestreden bepaling voert daardoor een onderscheid in waarvoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat en dat geen verband houdt met het beoogde behoud van de open ruimten in Vlaanderen, doch waarschijnlijk ingegeven is door louter budgettaire problemen.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.21.1. De Vlaamse Regering situeert de bestreden decreetsbepaling en preciseert haar draagwijdte. Ze concludeert daaruit onder verwijzing naar de omzendbrief nr. R.O 94/2 van 20 juli 1994 dat de nieuwe tekst niet tot gevolg heeft dat de vroegere opvullingsregel terug wordt ingevoerd, doch slechts een kader schept van overgangsmaatregelen om tegemoet te komen aan de verworven rechten van eigenaars van percelen waarvoor reeds een stedenbouwkundig attest of bouwvergunning werd verleend, waarin die gronden werden gekwalificeerd als bouwgronden en die als dusdanig werden gekocht, zodat het gaat om een decreet met een uitdovend karakter.

A.21.2. Het eerste middel van de verzoekers is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en verwijt de decreetgever niet in overgangsrecht te hebben voorzien voor wie vóór 24 augustus 1993, dit is de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993, een aanvraag voor een bouw- of verkavelingsvergunning heeft ingediend, terwijl dit wel is gebeurd voor wie op die datum reeds een vergunning heeft verkregen.

Het middel is onontvankelijk bij gebrek aan belang, nu het er slechts toe kan leiden dat de gewraakte overgangsbepalingen worden vernietigd, en onmogelijk tot gevolg kan hebben dat bijkomende overgangsbepalingen, voor de door de verzoekers beoogde gevallen, in het leven zouden worden geroepen of dat de buitenwerkingstelling van de opvullingsregel, waar de verzoekers beweren het slachtoffer van te zijn, ongedaan wordt gemaakt.

Het middel mist ook feitelijke grondslag. Het bij de bestreden decreetsbepaling ingevoegde, nieuwe zesde lid, b), van artikel 2, § 1, van de Stedenbouwwet van 29 maart 1962, voorziet immers uitdrukkelijk in een overgangsregeling voor gevallen waarin een verkavelings- of bouwaanvraag was ingediend.

Er is derhalve geen sprake van enige ongelijke behandeling van personen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 reeds over een vergunning beschikken en diegenen die op datzelfde ogenblik slechts een vergunning hebben aangevraagd. Bovendien genieten zelfs de aanvragers van een stedenbouwkundig attest die overgangsbepaling.

Dit betekent dat de verzoekers allen een bouwaanvraag kunnen indienen voor hun percelen en dat, voor zover de opvullingsregel daarop toepasselijk was, hun een vergunning voor het bouwen van een woning kan worden toegestaan, tenminste voor zover aan de overige voorwaarden van de overgangsregelingen is voldaan. Die andere voorwaarden worden door de verzoekers echter niet betwist.

Wel is het juist dat de overgangsregeling in kwestie uitsluitend tot een bouwvergunning voor een woning kan leiden, en niet tot een verkavelingsvergunning, zoals door sommige verzoekers wordt nagestreefd.

Die ongelijke behandeling is echter volkomen verantwoord in het licht van de doelstelling van de gewraakte overgangsbepalingen, dit is het respecteren van de gerechtvaardigde verwachtingen van kandidaat-bouwers, meer bepaald van wie er destijds met recht en reden op kon vertrouwen dat hij op het met die bedoeling door hem aangekochte perceel zou mogen bouwen met toepassing van de opvullingsregel, en niet de aanspraken van kandidaat-verkavelaars.

Dergelijke aanspraken zouden overigens hoogst twijfelachtig zijn in het licht van de toepassingsvoorwaarden van de opvullingsregel, en werden door de decreetgever uitdrukkelijk uitgesloten, precies omdat zij niet stroken met de sociale doelstelling van de ingevoerde overgangsbepalingen. En de verzoekers kunnen bezwaarlijk voorhouden dat dit een kennelijk onredelijke appreciatie zou zijn.

In dit verband mag eraan worden herinnerd dat het doel van de met het bestreden decreet ingevoerde overgangsbepalingen niet bestaat in « het behoud van de open ruimten » of « het tegengaan van abusieve toepassingen van de opvullingsregel », zoals de verzoekers voorhouden. Dit was slechts het doel van de afschaffing van de opvullingsregel. De overgangsbepalingen strekken ertoe, in de lijn van het vertrouwensbeginsel, gerechtvaardigde bouwaanspraken te honoreren.

Voor zover de kritiek van de verzoekers betrekking zou hebben op het ontbreken, in de bestreden decreetsbepaling, van een overgangsregeling om alsnog een verkavelingsvergunning te verkrijgen, mag nog worden herhaald wat de Vlaamse Regering heeft geantwoord op het eerste middel van de verzoekers in de samengevoegde zaken met rolnummers 666, 667 en 669 tot 673, waarmee kritiek was geleverd op het ontbreken, in het in die zaken bestreden decreet van 23 juni 1993, van elke overgangsregeling, waaraan met het thans bestreden decreet ongetwijfeld tegemoet is gekomen.

Ten slotte voeren de verzoekers niet aan, laat staan dat zij zouden aantonen, dat de toepassing van de gewone regel van de onmiddellijke uitwerking van nieuwe wetten, zonder daarop een uitzondering te maken door aan de bestreden decreetsbepaling door middel van overgangsrecht eerbiedigende werking toe te kennen ten aanzien van de vroegere toestanden, de discretionaire beoordelingsmacht van de decreetgever kennelijk te buiten gaat, *a fortiori* nu dat ontbreken van overgangsrecht uitsluitend betrekking heeft op de mogelijkheid een verkavelingsvergunning te verkrijgen.

A.21.3. Het tweede middel is onontvankelijk bij gebrek aan belang, nu de verzoekers immers op geen enkele wijze aannemelijk maken in welk opzicht zij door de bijzondere procedure voorzien in de bestreden decreetsbepaling nadelig zouden kunnen worden geraakt.

Hun overtuiging dat een « drietrapsprocedure » meer kansen op succes zou bieden dan de « eentrapprocedure » vervat in de nieuwe bepaling houdt geen steek, aangezien de derde en laatste instantie in de gewone procedure dezelfde is als de instantie die thans alleen moet beslissen, bovendien na advies van de instantie die anders eerst beslist.

Voor het overige ligt de verantwoording van die bijzondere regeling in het licht van het gelijkheidsbeginsel voor de hand. Het gaat immers om een in de tijd beperkte overgangsregeling, die snel en efficiënt moet kunnen worden afgehandeld, mede met het oog op de rechtszekerheid van de betrokkenen. Vervolgens gaat het om een zeer beperkt aantal gevallen, waarover de beslissingsmacht onmogelijk kan versnipperd worden, aangezien dit tot een ongelijke of willekeurige behandeling van gelijke gevallen zou leiden.

Opnieuw moet worden vastgesteld dat de verzoekers zich vergissen nopens het doel van de met dat middel door hen bestreden maatregel, die besloten ligt in het nieuwe zevende lid van de aangevochten decreetsbepaling. Dit doel is immers niet hetzelfde als het doel van de buitenwerkingstelling van de opvullingsregel.

Het derde middel verwijt de bestreden decreetsbepaling het criterium te hanteren van het stedenbouwkundig attest, bovendien afgegeven tussen de datum van het laatste plan van aanleg en de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993, voor het toekennen van een uitzondering op de buitenwerkingstelling van de opvullingsregel.

Ook dat middel mist feitelijke grondslag. Bij de bestreden decreetsbepaling werd immers niet alleen in een overgangsregeling voorzien voor de percelen waaromtrent een stedenbouwkundig attest is verleend, doch tevens voor de percelen waarvoor bouwvergunningen werden afgegeven, en zelfs voor percelen waaromtrent aanvragen voor bouw- en verkavelingsvergunningen en stedenbouwkundige attesten werden ingediend, telkens wanneer die percelen voor bebouwing in aanmerking zouden komen met toepassing van de voor het overige buiten werking gestelde opvullingsregel.

Overigens kan van het criterium van het stedenbouwkundig attest, ook op zichzelf beschouwd, bezwaarlijk worden gezegd dat het niet pertinent zou zijn in het licht van het doel van de daarmee afgebakende overgangsmaatregel, dit is het honoreren van bouwaanspraken van wie erop mocht rekenen dat hij op zijn perceel

zou mogen bouwen. Stedebouwkundige attesten strekken er immers toe daaromtrent uitsluitel te geven.

A.21.4. Het vierde middel is identiek met het tweede middel dat de verzoekers hebben aangevoerd bij hun beroepen tot vernietiging van het decreet van 23 juni 1993. Het vijfde middel is identiek met het derde middel aangevoerd in het kader van het beroep tot vernietiging gericht tegen voornoemd decreet. De Vlaamse Regering handhaaft ten aanzien van beide middelen de bezwaren uiteengezet in haar memorie ingediend in die zaken (zie A.11.2 en A.11.3).

Memorie van antwoord van de verzoekers

A.22.1. In het eerste middel verwijten de verzoekers de in het decreet van 13 juli 1994 vervatte overgangsregeling een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

In plaats van in een uniforme overgangsregeling te voorzien voor alle vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediende bouw- of verkavelingsaanvragen en administratieve beroepen op basis van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, wordt een overgangsregeling ingesteld voor bepaalde van die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediende aanvragen en administratieve beroepen.

Zo gelden de overgangsmaatregelen niet voor verkavelingsaanvragen en zijn ze evenmin van toepassing in de industriegebieden, de ontginningsgebieden, de groengebieden (de N- en de R-gebieden), de bosgebieden met ecologische waarde en de parkgebieden.

A.22.2. Ook is er een ongelijke behandeling van personen die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 hun bouw- of verkavelingsvergunning op basis van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen hebben gevraagd en verkregen en degenen die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 hun vergunning hebben aangevraagd en die niet hebben verkregen om redenen onafhankelijk van hun wil en nu onder de overgangsregeling vallen, aangezien deze laatsten onder de bestreden overgangsregeling aan bijkomende en stringenter voorwaarden dienen te voldoen om eventueel hun vergunning alsnog te verkrijgen dan die welke golden onder de toepassing van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

De verantwoording voor de overgangsregeling zou volgens de tegenpartij liggen in de nagestreefde sociale doelstelling, namelijk het respecteren van de gerechtvaardigde verwachtingen van kandidaat-bouwers.

Indien de sociale doelstelling de verantwoording uitmaakt van de beperkte overgangsregeling, kan men niet verklaren waarom kandidaat-bouwers in een natuurgebied of kandidaat-verkavelaars die onder de toepassing van het koninklijk besluit van 28 december 1972 erop mochten vertrouwen een vergunning te verkrijgen, thans niet onder de overgangsregeling vallen, noch kan men verklaren waarom kandidaat-bouwers die wel onder de overgangsregeling vallen aan stringenter beoordelingscriteria zullen onderworpen worden bij hun nieuwe aanvraag.

A.22.3. De verantwoording voor de overgangsregeling dient te worden gezocht in het behoud van de open ruimten, doch het voorzien in een beperkte en geen uniforme overgangsregeling is niet evenredig met het beoogde doel, omdat de decreetgever niet wettig kon vermoeden dat al de hangende aanvragen in bepaalde bestemmingsgebieden (waaronder natuurgebieden) en al de hangende verkavelingsaanvragen een bedreiging zouden vormen voor de open ruimten in Vlaanderen en een abusief toepassen van de opvullingsregel zouden beogen, te meer daar het juist de opvulling van beperkte, bestaande gaten in de bebouwing betreft.

A.22.4. Voor de weerlegging van de stelling van de tegenpartij dat het ontbreken van een overgangsregeling op zich niet zou volstaan om de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vast te stellen, verwijzen de verzoekers naar hetgeen door hen ter zake al werd ontwikkeld in hun memorie van antwoord bij het beroep tot nietigverklaring van artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993.

A.23. Met betrekking tot het tweede middel herhalen de verzoekers dat de behandeling van een bouwaanvraag in een drietrapsprocedure een grotere kans biedt op een gunstige beslissing. De bewering van de Vlaamse Regering dat een drietrapsprocedure niet meer kansen op succes zou bieden dan een eentrapsprocedure, aangezien de derde en laatste instantie in de gewone procedure dezelfde is als de instantie die thans alleen moet beslissen, bovendien na advies van de instantie die anders eerst beslist, gaat niet op omdat men al enkel statistisch gezien twee keer meer kans heeft dat de aanvraag wordt ingewilligd, enerzijds, op het niveau van het college van burgemeester en schepenen en, anderzijds, op het niveau van de bestendige deputatie, alvorens de Vlaamse Regering in beroep zou worden verzocht om over de aanvraag uitspraak te doen. Het hoeft evenmin betoog dat de beoordeling van het voldoen van de aanvraag aan de wettelijke voorwaarden, van persoon tot persoon zal verschillen.

Het argument van de Vlaamse Regering dat het over een in de tijd beperkte overgangsregeling gaat en het feit dat het aantal gevallen zeer beperkt zou zijn, kan evenmin een redelijke en objectieve verantwoording uitmaken voor de bekritiseerde ongelijke behandeling.

A.24.1. De verzoekers wijzen er in hun derde middel op dat bij de behandeling van de nieuwe bouwaanvragen in het kader van de overgangsregeling een onderscheid wordt gemaakt naargelang al dan niet een stedenbouwkundig attest werd afgegeven in de periode tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993.

Voor dat onderscheid bestaat geen objectieve en redelijke verantwoording.

A.24.2. Volgens de Vlaamse Regering zou het voorhanden zijn van een dergelijk stedenbouwkundig attest, in het licht van het doel en de gevolgen van het decreet, namelijk het behoud van de nog resterende open ruimten in Vlaanderen, de objectieve en redelijke verantwoording zijn voor de verschillende behandeling.

Nochtans is de aanwezigheid van een stedenbouwkundig attest een puur willekeurige, en daarom geen objectieve en redelijke verantwoording voor de verschillende behandeling, wanneer men een vergelijking maakt.

Wanneer een dergelijk stedenbouwkundig attest voorhanden is, waarvoor zelfs nog helemaal geen bouw- of verkavelingsaanvraag vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 hoeft gedaan te zijn, dan heeft men bij het indienen van een nieuwe bouwaanvraag in het kader van de overgangsregeling meer kans om een bouwvergunning te krijgen (en indien men die niet krijgt, dan krijgt men zelfs automatisch een schadevergoeding) dan wanneer wel al een aanvraag om bouwvergunning, verkavelingsvergunning of stedenbouwkundig attest vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 werd ingediend, zonder dat men over een dergelijk stedenbouwkundig attest beschikt, alhoewel men het wel had kunnen hebben, en dat alles voor objectief dezelfde gronden. De decreetgever neemt dus enkel een administratief gegeven aan dat geen enkele objectieve en redelijke verantwoording in zich draagt om tot een verschillende behandeling te besluiten van de nieuwe bouwaanvragen in het kader van de overgangsregeling voor objectief dezelfde gronden en vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993.

A.25. In het vierde middel wijzen de verzoekers op de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat voor « de aanvragen voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten », los van de overgangsbepalingen, wel nog afwijkingen van het gewestplan mogelijk zijn, hoewel nergens is aangetoond waarom in het licht van het beoogde doel een uitzondering dient gemaakt te worden voor die gemeenschapsvoorzieningen of openbare diensten.

De bewering van de tegenpartij dat de veelvuldige toepassing van de afwijkingsmogelijkheden van het gewestplan enkel een probleem zou vormen voor private bouwprojecten, terwijl voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten de afwijkingsmogelijkheden altijd correct zouden worden toegepast, wordt nergens door gestaafd.

Dat de discriminatie de verzoekers raakt blijkt uit het feit dat ook privé-personen taken van openbaar belang kunnen uitvoeren, zoals sociale woningbouw, recreatie en dergelijke en zij toch geen beroep zouden kunnen doen op de afwijkingsmogelijkheden van het gewestplan.

A.26. Het vijfde middel betreft de schending van de artikelen 10 en 11, 16 en 33 van de Grondwet, de artikelen 6 en 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Het bestreden decreet sluit immers voor die eigenaars die ten gevolge van de afschaffing van de opvullingsregel getroffen worden door een bouwverbod in het gewestplan en die niet in aanmerking komen voor de overgangsregeling, de toekenning van planschadevergoeding uit, terwijl andere eigenaars getroffen door een bouwverbod in het gewestplan wel recht hebben op planschadevergoeding.

De verzoekers herhalen hier de argumenten die zij hebben aangehaald in hun memorie van antwoord in de zaken met rolnummers 666 en andere met betrekking tot het in die zaken door hen aangevoerde derde middel (zie A.13.3).

- B -

Ten aanzien van het decreet van 23 juni 1993

Draagwijdte van de bestreden bepaling

B.1.1. De bestreden bepaling luidt :

« In de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw wordt titel V, ingevoegd bij decreet van 28 juni 1984, aangevuld met een artikel 87, luidend als volgt :

" Artikel 87. In artikel 2, § 1, van deze wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970, wordt tussen het derde en het vierde lid het volgende lid ingevoegd :

' Bij het onderzoek van bouw- of verkavelingsaanvragen, andere dan voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten kan geen toepassing worden gemaakt van regelen in verband met de inrichting en de toepassing van ontwerp-gewestplannen en gewestplannen die de mogelijkheid scheppen om van deze plannen af te wijken of uitzonderingen toe te laten waardoor kan worden gebouwd of verkaveld. Het niet toepassen van de regelen kan geen aanleiding geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37. ' " »

B.1.2. Volgens de memorie van toelichting bij het ontwerp-decreet zijn de in het decreet bedoelde rechtsregels waarbij afwijkingen van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen mogelijk zijn bij bouw- en verkavelingsaanvragen, de bepalingen van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1992-1993, nr. 265/1, p. 1).

Dat artikel luidde :

« Artikel 23. Onverminderd artikel 21 en artikel 6, zijn de navolgende regelen van toepassing in alle gebieden niet zijnde woongebieden, met uitsluiting van de industriegebieden, de ontginningsgebieden, de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde en de overstromingsgebieden :

1° Bij uitzondering kunnen verkavelingen en bouwwerken worden toegestaan, voor zover deze de goede plaatselijke ordening niet schaden en de bestemming van het gebied niet in gevaar brengen, en voor zover de grond op de dag van de inwerkingtreding van het gewestplan of ontwerp-gewestplan gelegen is binnen een huizengroep en aan dezelfde kant van een openbare weg, niet zijnde een aardeweg, en die voldoende uitgerust is, gelet op de plaatselijke toestand.

Deze mogelijkheid geldt evenwel niet voor gronden die langs de grote wegen gelegen zijn, behalve voor een openbare dienst, hetzij voor het oprichten van installaties en gebouwen in verband met de dienst van een autosnelweg.

(...) ».

B.1.3. De uitzonderingsbepaling vervat in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, zal hierna, overeenkomstig het gebruik, als de « opvullingsregel » worden aangeduid.

Over de excepties opgeworpen ten aanzien van de verzoekers

B.2.1. De Vlaamse Regering houdt voor dat de beroepen tot vernietiging van het decreet van 23 juni 1993 zonder voorwerp zijn geworden, nu het bestreden decreet inmiddels werd vervangen door het decreet van 13 juli 1994.

B.2.2. Het decreet van 13 juli 1994 vervangt het decreet van 23 juni 1993 niet met retroactieve werking, doch slechts vanaf de datum van zijn bekendmaking, 17 september 1994. Het decreet van 23 juni 1993 heeft derhalve rechtsgevolgen tussen 24 augustus 1993 en 17 september 1994.

Het beroep tot vernietiging van een wetskrachtige norm is niet onontvankelijk bij gemis aan voorwerp om de enkele reden dat die norm haar uitwerking heeft verloren of is opgeheven.

De exceptie van niet-ontvankelijkheid kan niet worden aangenomen.

B.3.1. De Vlaamse Regering betwist vervolgens het belang van de verzoekers omdat zij niet aantonen en niet kunnen aantonen dat het perceel waarvan zij eigenaar zijn in aanmerking had kunnen komen voor de toepassing van de opvullingsregel zoals die was vervat in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972; de afschaffing van die regel zou dan ook niet van die aard zijn dat zij hen rechtstreeks en ongunstig zou kunnen raken.

In haar aanvullende memorie stelt de Vlaamse Regering dat, voor zover sommige verzoekers toch hun belang zouden kunnen aantonen, dat belang in elk geval niet meer bestaat sinds het decreet van 13 juli 1994, dat het bestreden decreet heeft vervangen.

B.3.2. Het bestreden decreet van 23 juni 1993 heeft de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel, dit is de mogelijkheid om bij de aanvraag van een bouwvergunning, een verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest, af te wijken van de gewestplannen of ontwerp-gewestplannen onder de voorwaarden vervat in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, afgeschaft. Het decreet was van onmiddellijke toepassing, wat impliceert dat de vergunningverlenende overheid vanaf de datum van zijn inwerkingtreding de opvullingsregel niet meer kon toepassen.

Er dient te worden opgemerkt dat inmiddels het decreet van 23 juni 1993 vervangen is door het decreet van 13 juli 1994, dat in werking is getreden op 17 september 1994.

B.3.3. Alle verzoekers zijn grondeigenaars die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 een aanvraag hadden ingediend voor een bouwvergunning, een verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest en daarbij de vergunningverlenende overheid hadden verzocht om de toepassing van de opvullingsregel vervat in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.3.4. Aan sommige verzoekers werd de gevraagde vergunning geweigerd vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet. Zij hebben tegen die weigeringsbeslissing beroep ingesteld, hetzij bij de administratieve overheid die bevoegd is op grond van de Stedenbouwwet, hetzij bij de Raad van State, naargelang van de stand van de procedure.

In het eerste geval heeft de bestreden bepaling tot gevolg gehad dat gedurende de periode dat het bestreden decreet van toepassing was, de vergunningverlenende overheid in beroep de opvullingsregel in elk geval niet meer kon toepassen, vermits zij als orgaan van het actief bestuur ertoe gehouden is de reglementering toe te passen die geldt op het ogenblik van de uitspraak.

In het tweede geval heeft de tussenkomst van de bestreden bepaling tot gevolg gehad dat de verzoekers, rekening houdend met de rechtspraak van de Raad van State (arresten nr. 44.826 van 4 november 1993 en nr. 47.057 van 28 april 1994), dreigden hun belang te verliezen voor dat hoge rechtscollege, nu een eventuele vernietiging door de Raad van State van de bestreden weigeringsbeslissing hen niets meer kon opleveren, vermits de vergunningverlenende overheid, wanneer zij zich opnieuw zou moeten uitspreken over de aanvraag, deze zou moeten weigeren op grond van het bestreden decreet.

Hieruit blijkt dat die verzoekers, op het ogenblik dat ze hun beroep tot vernietiging bij het Hof hebben ingediend, door de bestreden bepaling rechtstreeks en ongunstig konden worden geraakt.

B.3.5. Ten aanzien van de overige verzoekers had de vergunningverlenende overheid nog geen beslissing genomen op het ogenblik dat het bestreden decreet in werking is getreden. Hen werd de gevraagde vergunning of het gevraagde stedenbouwkundig attest geweigerd op grond van het bestreden decreet. Zij worden door de bestreden bepaling rechtstreeks en ongunstig geraakt.

B.3.6. De Vlaamse Regering betoogt dat de verzoekers tot staving van hun belang ook moeten aantonen dat ze voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.3.7. Voormeld artikel 23, 1°, liet de vergunningverlenende overheid een ruime vrijheid bij de beoordeling van elk van de verschillende toepassingsvoorwaarden. Het Hof kan zijn beoordeling niet in de plaats stellen van die van de vergunningverlenende overheid, tenzij zou vaststaan dat de verzoekers manifest niet aan de voorwaarden tot toepassing van de opvullingsregel konden voldoen, wat *in casu* niet het geval blijkt te zijn.

Het volstaat vast te stellen dat de bestreden bepaling gedurende de periode dat zij gelding had, de toepassing van de opvullingsregel zonder meer uitsloot, terwijl de vroegere bepaling die

toepassing toestond, zodat voor de vergunningsaanvrager niet de zekerheid, maar toch een mogelijkheid bestond de gevraagde vergunning of het gevraagde attest te verkrijgen.

B.3.8. Uit wat voorafgaat blijkt dat alle verzoekers op het ogenblik dat ze hun beroep indienden, deden blijken van het rechtens vereiste belang.

B.3.9. De inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994, waarbij het bestreden decreet met ingang van 17 september 1994 is vervangen, neemt het belang van de verzoekers niet weg, in tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering stelt.

Zeven van de negen verzoekers hebben in een aanvullende memorie het Hof meegedeeld dat het decreet van 13 juli 1994 hun bezwaren tegen de afschaffing van de opvullingsregel niet of niet geheel wegneemt. Alle verzoekers hebben tevens een beroep tot vernietiging ingesteld tegen het tweede decreet. Dat beroep kan niet leiden tot het door de verzoekers beoogde resultaat indien niet ook het decreet van 23 juni 1993 wordt vernietigd.

Vermits de verzoekers streven naar het behoud van de opvullingsregel zoals die bestond in het koninklijk besluit van 28 december 1972, hebben ze er belang bij de vernietiging te vorderen, en bijgevolg het verdwijnen uit de rechtsorde te verkrijgen, van elke norm die die regel opheft of de toepassing ervan bemoeilijkt en hen daardoor rechtstreeks en ongunstig raakt of zou kunnen raken.

Over de excepties opgeworpen ten aanzien van de tussenkomende partijen

B.4.1. De Vlaamse Regering betwist ook het belang van de tussenkomende partijen.

In de eerste plaats stelt de Vlaamse Regering dat de tussenkomende partijen zich uitsluitend beroepen op hun belang bij de vernietiging van de bestreden decreetsbepaling, wat samenvalt met het belang van de verzoekende partijen en als dusdanig niet in aanmerking kan worden genomen. Volgens de Vlaamse Regering onderscheidt het belang van de tussenkomende partij zich, in de vaste rechtspraak van het Hof, van het belang van de verzoekende partij, doordat het bestaat bij elke persoon die door de beslissing van het Hof met betrekking tot de bestreden norm in zijn situatie direct zou kunnen worden geraakt.

In casu voeren de tussenkomende partijen, volgens de Vlaamse Regering, niet aan dat ze door de beslissing van het Hof met betrekking tot het beroep tot vernietiging direct zouden kunnen worden geraakt.

B.4.2. Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat de tussenkomende partij in het kader van een beroep tot vernietiging niet alleen doet blijken van het vereiste belang wanneer ze, zoals de verzoekende partij, rechtstreeks en ongunstig door de bestreden norm wordt geraakt en streeft naar de vernietiging van de bestreden bepaling, doch meer algemeen wanneer ze door de beslissing van het Hof met betrekking tot de bestreden norm zou kunnen worden geraakt, bijvoorbeeld doordat de tussenkomende partij streeft naar het behoud van de bestreden norm en haar belang tegengesteld is aan dat van de verzoekende partij. Het belang van de tussenkomende partij kan derhalve samenvallen met of analoog zijn aan het belang van de verzoekende partij of ervan verschillen.

In tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering voorhoudt, staat het belang van de tussenkomende partijen vast indien ze zoals de verzoekende partijen aantonen dat ze door artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993 rechtstreeks en ongunstig worden geraakt.

B.4.3. De Vlaamse Regering voert ook aan dat de tussenkomende partijen niet doen blijken van het rechtens vereiste belang, doordat ze niet aantonen dat ze voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van de opvullingsregel zoals die waren vervat in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 maart 1972.

In elk geval zou het belang van de tussenkomende partijen, indien het al bestond, wegvallen ten gevolge van het decreet van 13 juli 1994.

B.4.4. In hun memorie maken de tussenkomende partijen aannemelijk dat ze door het decreet van 23 juni 1993 rechtstreeks en ongunstig werden geraakt, hetzij doordat hen op grond van dit decreet de gevraagde vergunning of het gevraagde stedenbouwkundig attest werd geweigerd, hetzij omdat ze ten gevolge van het decreet dreigden hun belang te verliezen bij een beroep tot vernietiging dat ze hadden ingesteld bij de Raad van State. In hun aanvullende memorie voeren ze aan dat hun bezwaren niet, of minstens niet geheel, worden weggenomen door het decreet van 13 juli 1994.

B.4.5. Zoals ten aanzien van de verzoekende partijen werd uiteengezet onder B.3.7, is tot staving van het belang niet vereist dat de tussenkomende partijen aantonen dat ze voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.4.6. Het belang bij de tussenkomst is ten deze niet weggefallen door de uitvaardiging van het decreet van 13 juli 1994.

Vermits verscheidene beroepen tot vernietiging werden ingesteld tegen het decreet van 13 juli 1994, bestaat de mogelijkheid dat dit decreet wordt vernietigd en alsnog uit de rechtsorde verdwijnt. In die hypothese kunnen de tussenkomende partijen door de beslissing van het Hof met betrekking tot het decreet van 23 juni 1993 in hun situatie worden geraakt.

B.4.7. De excepties met betrekking tot het belang van de tussenkomende partijen kunnen niet

worden aangenomen.

B.5.1. De Vlaamse Regering betwist ook de ontvankelijkheid van de in de memorie van de tussenkomende partijen aangevoerde middelen.

B.5.2. De tussenkomende partijen voeren drie middelen aan waarvan de eerste twee verschillend zijn van de door de verzoekers aangevoerde middelen, en het derde verwant is met het derde middel van de verzoekers.

Artikel 87 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 staat niet toe, in tegenstelling tot artikel 85, dat de memorie van de tussenkomende partij nieuwe middelen formuleert. De middelen zijn als dusdanig derhalve niet ontvankelijk, want enkel het verzoekschrift en de op basis van artikel 85 ingediende memories kunnen middelen formuleren. Het derde middel, in zoverre het verwant is met het in het verzoekschrift geformuleerde derde middel, kan nochtans als opmerking worden aanvaard.

B.6.1. Ten slotte betwist de Vlaamse Regering het feit dat de tussenkomende partijen het Hof verscheidene prejudiciële vragen stellen.

B.6.2. Op grond van artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 kunnen enkel rechtscollages aan het Hof een prejudiciële vraag stellen. De door de tussenkomende partijen gestelde prejudiciële vragen zijn niet ontvankelijk.

Ten gronde

Over het eerste middel

B.7.1. Artikel 2 van het decreet van 23 juni 1993, waardoor de zogenaamde opvullingsregel niet meer toepasselijk is, bevat geen overgangsmaatregelen met betrekking tot de reeds vóór zijn inwerkingtreding ingediende bouw- en verkavelingsaanvragen en is derhalve overeenkomstig de algemene principes die de werking van rechtsnormen in de tijd beheersen, van onmiddellijke toepassing.

B.7.2. De verzoekers verwijten de bestreden bepaling een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat niet is voorzien in een overgangsregeling voor de vóór de inwerkingtreding van het decreet ingediende bouw- of verkavelingsaanvragen of administratieve beroepen. Daardoor ontstaat een ongelijke behandeling binnen de categorie van personen die vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet een vergunningsaanvraag hadden ingediend, doordat één groep nog wel en de andere groep niet meer de toepassing van de opvullingsregel heeft kunnen genieten, naargelang van de spoed waarmee de administratie de vergunningsaanvraag of het administratief beroep heeft behandeld.

B.7.3. De reden tot afschaffing van de opvullingsregel is in de memorie van toelichting bij het ontwerp dat tot het decreet van 23 juni 1993 heeft geleid, als volgt verwoord :

« De opvullingsregel werd oorspronkelijk beschouwd als een overgangsmaatregel, die werd ingevoerd omwille van het sociale aspect bij de inwerkingtreding van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen. Iemand die voor de inwerkingtreding van de plannen een grond gekocht had tussen twee woningen of naast een woning met een blinde gevel gebouwd tot op de perceelgrens, mocht er toen immers op betrouwen dat die grond bouwgrond was. Het zou op dat moment niet aanvaardbaar zijn geweest dat door de toepassing van de plannen voor deze persoon een bouwverbod werd ingesteld.

De bewoording ' bij uitzondering ' in de bepalingen van artikel 23, 1°, wijst er nochtans op dat vermits het hier afwijkingen van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen betreft, de toepassing ervan geen algemene draagwijdte kan of mag hebben. Integendeel dient de aanwending ervan met de grootste omzichtigheid te geschieden.

De opvullingsregel zou niet mogen worden toegepast om de algemene voorschriften van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen opzij te schuiven ter wille van uitsluitend particuliere belangen. Twintig jaar na de inwerkingtreding van de opvullingsregel wordt vastgesteld dat de toepassing ervan vrij algemeen is. Hij wordt jaarlijks in honderden gevallen toegepast bij het afleveren van de bouw- en verkavelingsvergunningen. De opvullingsregel wordt frekvent gehanteerd om een ruime meerwaarde te realiseren van gronden die niet in een woonzone zijn gelegen, hetgeen nooit de oorspronkelijke bedoeling was (sociaal aspect). De sociale uitzonderings- en overgangsmaatregel is uitgegroeid tot een vaste regel die bij zijn eigenlijke toepassing zeer breed wordt geïnterpreteerd in die zin dat hij thans aan de basis ligt van vergunningen voor ondermeer bedrijfsgebouwen, opvullingen tussen berging en woning en opvullingen tussen gebouwen of grenzen van gebieden waarin de onderlinge afstand meer dan 100 m bedraagt.

De opvullingsregel wordt in de praktijk grotendeels toegepast in agrarische gebieden of landschappelijk waardevol agrarische gebieden. Lintbebouwing en residentiële woonkernen ontstaan in nog vrij homogeen landschappelijke gebieden. Verder slibben de reeds structureel aangetaste gebieden dicht door de toepassing van de opvullingsregel, zonder dat hiervoor een beleid van plaatselijke inbreiding bestaat. Er kan met zekerheid worden gesteld dat de toepassing van deze uitzonderingsregel één van de grootste ondermijningen betekent van de ruimtelijke kwaliteit in het Vlaams Gewest en een regelrechte aanslag vormt op de ons nog resterende open ruimten. Omwille van het behoud van de nog resterende open ruimten dient dan ook op dringende wijze voorzien in een regeling tot afschaffing van de opvullingsregel » (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1992-1993, nr. 265/1, p. 3).

B.7.4. Het komt de decreetgever toe te oordelen in hoeverre het noodzakelijk en eventueel ook dringend is om maatregelen te nemen met het oog op een goede ruimtelijke ordening.

B.7.5. Blijkens de parlementaire voorbereiding werd de opvullingsregel, die oorspronkelijk bedoeld was als « een sociale uitzonderings- en overgangsmaatregel », dermate frequent toegepast en ruim geïnterpreteerd dat hij een ondermijning betekende van de goede ruimtelijke ordening en een aanslag vormde op de nog resterende open ruimten op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. De afschaffing van de opvullingsregel werd daarom door de decreetgever als dringend ervaren.

De afschaffing van de opvullingsregel wordt derhalve verantwoord door het algemeen belang :

het beschermen van de nog resterende open ruimten in het Vlaamse Gewest.

B.7.6. Indien de decreetgever een beleidswijziging dringend noodzakelijk acht, vermag hij te oordelen dat die beleidswijziging met onmiddellijke ingang moet worden doorgevoerd en is hij in beginsel niet verplicht in een overgangsregeling te voorzien.

Wanneer de nieuwe regeling slechts van toepassing zou zijn geweest op de vergunningsaanvragen ingediend na de inwerkingtreding ervan, zou dit niet alleen tot gevolg hebben gehad dat voor alle reeds ingediende aanvragen de toepassing van de opvullingsregel nog mogelijk zou zijn, doch ook dat de nakende inwerkingtreding zou hebben kunnen leiden tot een toevloed aan vergunningsaanvragen, waardoor het beoogde resultaat in het gedrang zou zijn gekomen.

B.7.7. In het algemeen overigens moet de overheid haar beleid kunnen aanpassen aan de wisselende omstandigheden van het algemeen belang. Elke dringende beleidswijziging zou onmogelijk zijn, mocht men aannemen dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vereisen dat men het vroegere stelsel gedurende een bepaalde periode alsnog moet handhaven.

B.8.1. De verzoekers verwijten de bestreden bepaling ook dat ze een schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat ze hen van hun «rechtmatige aanspraken en verwachtingen berooft ».

B.8.2. Door de afschaffing met onmiddellijke ingang van de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel laat de bestreden bepaling verworven rechten onaangetast.

Bouw- en verkavelingsvergunningen die vóór de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 met toepassing van de opvullingsregel werden verleend, blijven rechtsgeldig. Met toepassing van artikel 63, § 1, 5°, tweede lid, van de Stedebouwwet, geldt hetzelfde voor vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 afgegeven stedenbouwkundige attesten waarin zonder beperking de toepassing van de opvullingsregel werd aanvaard : de bouw- of verkavelingsvergunning moest worden verleend voor zover de vergunning binnen het jaar na uitreiking van het attest werd aangevraagd, ook al mocht de vergunningverlenende overheid beslissen na de inwerkingtreding van het bedoelde decreet (Vlaamse Raad, *Hand.*, nr. 55 van 7 juni 1993, p. 2.112, 2e kolom bovenaan).

B.8.3. Artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 bood de vergunningverlenende overheid de mogelijkheid om bij uitzondering en onder bepaalde voorwaarden bij de aanvraag van een bouw- of verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest een afwijking te verlenen van de ontwerp-gewestplannen of de gewestplannen.

Alhoewel dergelijke afwijkingen vrij regelmatig werden toegestaan, was de toepassing van de opvullingsregel geenszins een automatisme. Het feit dat aan verschillende verzoekers de toepassing van de opvullingsregel op basis van het koninklijk besluit van 28 december 1972 werd geweigerd, getuigt daarvan. De aard van de in artikel 23, 1°, van voornoemd koninklijk besluit vermelde toepassingsvoorwaarden vereiste dat de vergunningverlenende overheid geval per geval concreet moest onderzoeken of aan die voorwaarden was voldaan. Bovendien beschikte de overheid bij het nagaan of elk van die voorwaarden vervuld was, over een beoordelingsvrijheid die haar ertoe in staat stelde rekening te houden met de wisselende eisen van een goede ruimtelijke ordening.

Het door de vergunningverlenende overheid gevoerde beleid kon dan ook niet als zodanig vaststaand en voorspelbaar worden beschouwd dat de rechtsonderhorigen daarop gewettigde verwachtingen met betrekking tot de toepassing van de opvullingsregel konden gronden. De verzoekers kunnen dan ook niet voorhouden dat de decreetgever door de afschaffing van de opvullingsregel aan hun gewettigde verwachtingen afbreuk heeft gedaan. Het loutere feit dat een nieuwe bepaling de berekeningen in de war kan sturen van degenen die op de vroegere situatie zijn voortgegaan, houdt op zich geen schending in van het gelijkheidsbeginsel.

De bestreden bepaling houdt evenmin vanuit dat oogpunt een schending in van de artikelen 10

en 11 van de Grondwet.

B.9. Uit wat voorafgaat blijkt dat het feit dat de decreetgever niet in overgangsbepalingen heeft voorzien, ten deze geen schending vormt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Het eerste middel kan niet worden aangenomen.

Over het tweede middel

B.10.1. De verzoekende partijen voeren een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het decreet de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel afschaft, behalve voor « gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten » en daardoor een onderscheid maakt waarvoor geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat tussen die categorie van voorzieningen en de private voorzieningen, vermits gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten in dezelfde mate als private voorzieningen de open ruimten kunnen bedreigen.

B.10.2. De opvullingsregel is volledig afgeschaft.

De woorden « andere dan voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten », die in het bestreden decreet zijn opgenomen, beogen uitsluitend te vermijden dat ten gevolge van de algemene bewoordingen waarin de decreetsbepaling is gesteld, ook een einde zou worden gemaakt aan de mogelijkheid die artikel 20 van voornoemd koninklijk besluit bood om specifiek voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten af te wijken van de ontwerp-gewestplannen of de gewestplannen.

De bestreden bepaling stelt derhalve niet het door de verzoekers gewraakte onderscheid van behandeling in. Het middel, dat op een verkeerde lezing van de bestreden bepaling steunt, kan niet worden aangenomen.

Over het derde middel

B.11.1. De verzoekers voeren een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 16 van de Grondwet en van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, doordat het bestreden decreet bepaalt dat «het niet toepassen van de regelen geen aanleiding kan geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37 ». Het decreet zou aldus aan de eigenaars het recht van genot, gebruik en beschikking ontnemen zonder enige vergoeding en een verschillende behandeling invoeren ten aanzien van andere eigenaars die, eveneens getroffen door een bouwverbod in het gewestplan, wel recht op schadevergoeding hebben.

B.11.2. Het enkele feit dat de overheid in het algemeen belang beperkingen oplegt aan het eigendomsrecht heeft niet tot gevolg dat zij tot schadeloosstelling is gehouden.

B.11.3. Zoals hiervoor is gezegd, was de toepassing van de opvullingsregel voor de vergunningverlenende overheid slechts een mogelijkheid en geen verplichting. De weigering van een bouw- of verkavelingsvergunning wegens niet-toepassing van de opvullingsregel gaf, als dusdanig en enkel om die reden, geen aanleiding tot schadevergoeding.

In voorkomend geval kon echter wel een vergoeding worden toegekend voor de schade die een goed onderging door een bestemmingswijziging tot stand gekomen als gevolg van een plan van aanleg, wanneer was voldaan aan de voorwaarden van artikel 37 van de Stedebouwwet.

Beide situaties zijn onmiskenbaar objectief verschillend, waardoor een verschil in behandeling verantwoord is.

De bestreden bepaling heeft ter zake niets gewijzigd. De afschaffing van de mogelijkheid om bij de toekenning van bouw- of verkavelingsvergunningen of stedenbouwkundige attesten af te wijken van de ontwerp-gewestplannen of de gewestplannen heeft tot gevolg dat - behoudens andere afwijkingsmogelijkheden - de voorschriften van de plannen van aanleg onverkort blijven gelden. Indien de vergunningverlenende overheid een vergunning weigert, bestaat nog steeds de mogelijkheid een beroep te doen op de planschaderegeling van artikel 37 van de Stedebouwwet, binnen de grenzen van die bepaling.

De bestreden bepaling schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet door te bepalen dat het niet toepassen van de regelen bedoeld in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 geen aanleiding kan geven tot de schadevergoeding bedoeld in artikel 37.

B.11.4. Het argument van de verzoekers volgens hetwelk het voortaan van de motieven van de weigeringsbeslissing zal afhangen of een rechtsonderhorige recht zal hebben op schadevergoeding, en meer bepaald van het feit of de vergunningverlenende overheid de vergunning weigert wegens strijdigheid met het gewestplan of wegens het niet toepassen van de opvullingsregel, kan niet worden aangenomen.

Vermits de mogelijkheid om af te wijken van de plannen van aanleg waarin was voorzien in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, niet meer bestaat, zal de vergunningverlenende overheid een gevraagde vergunning immers niet meer kunnen weigeren wegens niet-toepassing van de opvullingsregel, doch slechts wegens strijdigheid van de aangevraagde werken met de in het gewestplan vastgelegde bestemming.

B.11.5. De bestreden bepaling houdt evenmin een schending in van artikel 16 van de Grondwet, noch van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de

Rechten van Mens, gelezen in samenhang met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De gronden waarvoor de toepassing van de opvullingsregel kon worden gevraagd vóór de inwerkingtreding van de bestreden bepaling waren per definitie gronden die op basis van het gewestplan niet voor bebouwing of verkaveling in aanmerking kwamen. Bouwen of verkavelen was slechts mogelijk indien de vergunningverlenende overheid een afwijking toestond, wat volgens artikel 23, 1°, van voornoemd koninklijk besluit slechts bij uitzondering en onder welbepaalde voorwaarden kon gebeuren. Men kan dan ook niet voorhouden dat de afschaffing van de opvullingsregel een beperking van het eigendomsrecht inhoudt die neerkomt op een onteigening in de zin van de bovenvermelde verdrags- en grondwetsbepalingen.

B.11.6. Ten slotte voeren sommige verzoekers ook aan dat de bestreden bepaling strijdig is met artikel 33 van de Grondwet (vroeger artikel 25) en met de artikelen 6 en 10 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden geschonden zijn, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

Nu de verzoekers niet toelichten in welk opzicht de genoemde grondwets- en wetsbepalingen door de bestreden bepaling zouden worden geschonden, kan het middel op dat punt niet worden aangenomen.

Het derde middel kan niet worden aangenomen.

Ten aanzien van het decreet van 13 juli 1994

Over het belang van de verzoekers

B.12.1. De Vlaamse Regering betwist het belang van de verzoekers, omdat geen van hen

aantoont dat hij de opvullingsregel zou genoten hebben mocht die nog van kracht zijn, wat impliceert dat zij, ieder wat hem betreft, aannemelijk moeten maken dat hun percelen voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.12.2. Alle verzoekers zijn grondeigenaars die reeds vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 een aanvraag hadden ingediend voor een bouwvergunning, een verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest en daarbij aan de vergunningverlenende overheid hadden verzocht de opvullingsregel van in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 toe te passen. De gevraagde vergunningen of attesten werden toen geweigerd, hetzij omdat niet was voldaan aan de voorschriften van voormeld artikel 23, 1°, hetzij op grond van het inmiddels uitgevaardigde decreet van 23 juni 1993, dat de opvullingsregel afschafte. Tegen die weigeringsbeslissing hebben ze een beroep ingesteld, dat thans nog hangende is, hetzij bij de administratieve overheid, hetzij bij de Raad van State.

B.12.3. Het decreet van 13 juli 1994 vervangt het decreet van 23 juni 1993 met ingang van 17 september 1994. Het behoudt de afschaffing van de opvullingsregel als uitgangspunt, doch bevat tevens een overgangsregeling. Geen van de verzoekers kan evenwel een beroep doen op die overgangsregeling, nu ze ofwel een verkavelingsvergunning willen verkrijgen of een bouwvergunning voor een grond gelegen in natuurgebied, wat niet mogelijk is onder de overgangsregeling.

B.12.4. In het geval waar het beroep van de verzoekers nog hangende is bij de administratieve overheid heeft de bestreden bepaling tot gevolg dat de vergunningverlenende overheid de toepassing van de opvullingsregel niet meer kan toestaan, vermits zij als orgaan van het actief bestuur ertoe gehouden is de reglementering toe te passen die geldt op het ogenblik van de uitspraak. Op grond van het decreet van 13 juli 1994 kan de toepassing van de opvullingsregel niet meer worden toegestaan noch voor een verkavelingsaanvraag, noch voor gronden gelegen in natuurgebied.

Voor de verzoekers die een beroep tot vernietiging hebben ingesteld bij de Raad van State heeft de bestreden bepaling, rekening houdend met de rechtspraak van dat hoge rechtscollege (Raad van State, 4 november 1993, nr. 44.846, en 28 april 1994, nr. 47.057), tot gevolg dat ze dreigen hun belang te verliezen, nu een eventuele vernietiging van de bestreden weigeringsbeslissing door de Raad van State hen niets meer kan opleveren, vermits de vergunningverlenende overheid,

wanneer zij zich opnieuw zou moeten uitspreken over de aanvraag, deze zou moeten weigeren op grond van het bestreden decreet van 13 juli 1994, dat thans van toepassing is.

Alle verzoekers worden derhalve door de bestreden bepaling rechtstreeks en ongunstig geraakt.

B.12.5. De Vlaamse Regering betoogt dat de verzoekers tot staving van hun belang ook moeten aantonen dat ze voldoen aan de cumulatief te vervullen toepassingsvoorwaarden van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.12.6. Voormeld artikel 23, 1°, liet de vergunningverlenende overheid een ruime vrijheid bij de beoordeling van elk van de verschillende toepassingsvoorwaarden. Het Hof kan zijn beoordeling niet in de plaats stellen van die van de vergunningverlenende overheid, tenzij zou vaststaan dat de verzoekers manifest niet aan de voorwaarden tot toepassing van de opvullingsregel konden voldoen, wat *in casu* niet het geval is.

Bovendien was voor sommige verzoekers juist de vraag of voldaan was aan de toepassingsvoorwaarden van voormeld artikel 23, 1°, de inzet van het ingestelde beroep, waarover nog geen definitieve uitspraak werd gedaan.

Het volstaat vast te stellen dat de bestreden bepaling de toepassing van de opvullingsregel zonder meer uitsluit voor verkavelingsaanvragen en voor gronden gelegen in een natuurgebied, terwijl de bepaling van artikel 23, 1°, de toepassing van de opvullingsregel wel toestond, zodat voor de vergunningsaanvrager de mogelijkheid bestond de gevraagde vergunning of het gevraagde attest te verkrijgen.

B.12.7. De opwerping van de Vlaamse Regering kan niet worden aangenomen.

Ten gronde

Over het eerste middel

B.13.1. De verzoekers stellen dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat niet in een uniforme overgangsregeling is voorzien voor alle vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediende bouw- of verkavelingsaanvragen.

Het bestreden decreet zou ertoe leiden dat de particulieren die vóór de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 een bouw- of verkavelingsaanvraag hadden ingediend op grond van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, hun bouw- of verkavelingsvergunning al dan niet krijgen naargelang het het bestuur behaagde om nog vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 te beslissen en naargelang de bouw- of verkavelingsaanvragen die niet vóór die datum werden behandeld en nu opnieuw onder de overgangsregeling van het decreet van 13 juli 1994 ingediend worden, aan de voorwaarden van het bestreden decreet voldoen of niet. Volgens de verzoekers zou het decreet diegenen die onafhankelijk van hun wil geen vergunning kregen vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 en die niet onder de overgangsregeling van het decreet van 13 juli 1994 vallen, van hun rechtmatige aanspraken en verwachtingen beroven.

Wat het ontbreken van een uniforme overgangsregeling betreft voeren de verzoekers verschillende grieven aan.

De verzoekers in de zaken met rolnummers 801, 802, 806 en 807 bekritisieren het feit dat de overgangsregeling enkel de mogelijkheid biedt om een bouw- of verkavelingsaanvraag in te dienen en niet toelaat nog een verkavelingsvergunning te vragen.

De verzoekers in de zaken met rolnummers 804, 805 en 806 betwisten de overgangsregeling, doordat ze niet geldt voor gronden gelegen in een natuurgebied.

De verzoekster in de zaak met rolnummer 807 betwist ook het feit dat de vergunningverlening in de overgangsregeling aan striktere voorwaarden gebonden is dan die welke toepasselijk waren krachtens artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.13.2. Het toepassingsgebied van de overgangsregeling is in artikel 2 van het decreet van 13 juli 1994 als volgt omschreven :

« Komen bij overgangsmaatregel in aanmerking voor het verlenen van een vergunning, of in het geval vermeld onder punt a) voor een schadevergoeding of een vergunning, indien vóór 31 maart 1995 een bouwaanvraag voor woning wordt ingediend, (...) de percelen :

a) waarop een stedenbouwkundig attest werd afgegeven in de periode, begrepen tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van 24 augustus 1993, dat in de aangegeven bestemmingen en/of voorwaarden voorhoudt dat kan worden gebouwd in toepassing van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 december 1978, en dat op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994 houdende wijziging van artikel 87 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw vervallen is;

b) waarvoor een aanvraag voor een bouw-, verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest werd ingediend vóór 24 augustus 1993, en waarvoor gelet op de bepalingen van het decreet van 23 juni 1993 geen vergunning of gunstig stedenbouwkundig attest is verleend of kan worden verleend;

c) waarop de toepassing van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen vóór 24 augustus 1993 een bouwvergunning werd afgeleverd en waarvoor een gewijzigde bouwaanvraag wordt ingediend.

In afwijking van alle desbetreffende wettelijke bepalingen wordt de aanvraag ingediend bij het bevoegde college van burgemeester en schepenen, dat over iedere aanvraag een advies uitbrengt en dit advies binnen een termijn van dertig dagen na het afleveren van het ontvangstbewijs van de vergunningsaanvraag samen met de aanvraag zendt aan de Vlaamse regering. Over iedere aanvraag wordt aan de Vlaamse regering, benevens het advies van het college van burgemeester en schepenen, advies uitgebracht door een college van deskundigen dat bestaat uit de gemachtigde ambtenaren van de buitendiensten van het bestuur voor Ruimtelijke Ordening van de administratie voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting. Van de beslissing van de Vlaamse regering wordt aan de vergunningsaanvrager en het college van burgemeester en schepenen kennis gegeven binnen een termijn van zes maanden na de datum van het ontvangstbewijs.

Voor de stedenbouwkundige attesten bedoeld in *littera a)* kan de Vlaamse regering tot weigering van vergunning besluiten om redenen van goede ruimtelijke ordening. In de weigeringsbeslissing wordt alsdan aangegeven dat de vergunningsaanvrager recht heeft op een schadevergoeding. Ingeval de goede ruimtelijke ordening niet geschaad wordt, verleent de Vlaamse regering een bouwvergunning. De modaliteiten voor het bepalen van deze schadevergoeding worden vastgelegd bij besluit van de Vlaamse regering.

Bij het advies en de beslissing over de schadevergoeding of de bouwvergunning gelden voor de aanvragen, vermeld onder *littera a)* de voorschriften van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen.

Voor de overige vergunningsaanvragen kan slechts vergunning worden toegekend indien de grond op de dag van de inwerkingtreding van het gewestplan gelegen is binnen een huizengroep met residentiële bestemming en aan dezelfde kant van een openbare weg die geen aardeweg is, en die

gelet op de plaatselijke toestand, voldoende is uitgerust. De afstand gemeten op de as van de weg, tussen de gevels die het dichtst bij elkaar liggen van gebouwen met residentiële woonbestemming mag op de gevelpunten die zich het dichtst bij de voorliggende weg bevinden niet meer bedragen dan 70 m. Voor het meten van de afstand van 70 m kunnen geen huizen in aanmerking worden genomen waarvan de voorgevel niet geheel of gedeeltelijk gelegen is binnen een zone van 50 m te bepalen vanaf de rand van de voorliggende weg. De ontworpen woning, met inbegrip van de bijgebouwen, heeft een maximaal bouwvolume van zevenhonderd kubieke meter.

Deze bepalingen zijn van toepassing in alle gebieden die geen woongebied zijn, met uitsluiting van de industriegebieden, de ontginningsgebieden, de groengebieden waaronder kunnen worden onderscheiden natuurgebieden en natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat, de bosgebieden met ecologische waarde en de parkgebieden.

Het indienen van de nieuwe aanvraag heeft tot gevolg dat de voor de betrokken percelen lopende vergunningsprocedures voor bouw- en verkavelingsaanvragen van rechtswege worden stopgezet. ' ' »

B.13.3. Uit de tekst zelf en uit de voorbereiding van het bestreden decreet blijkt dat de decreetgever zijn oorspronkelijke doelstelling, namelijk de afschaffing van de opvullingsregel om de nog resterende open ruimten in Vlaanderen te vrijwaren, heeft gehandhaafd (Vlaamse Raad, *Hand.*, nr. 52 van 29 juni 1994, pp. 2.213 en 2.215). Op dat punt bevat het decreet van 13 juli 1994 een tekst die identiek is met de tekst van het decreet van 23 juni 1993.

De in het decreet van 13 juli 1994 vervatte overgangsregeling is een uitzonderingsmaatregel die strikt beperkt is in toepassing en tijd (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 548/4, p. 14; Vlaamse Raad, *Hand.*, nr. 52 van 29 juni 1994, pp. 2.213 en 2.214).

B.13.4. De overgangsregeling is door de decreetgever als volgt verantwoord :

« De afschaffing van de opvulregel, zonder dat het mogelijk was in enige onmiddellijke overgangsmaatregel te voorzien, heeft evenwel een aantal mensen, die volledig te goeder trouw een perceel grond hadden aangekocht, in de overtuiging er later een woning te mogen oprichten, in een moeilijke situatie gebracht. Vooral voor jonge gezinnen, voor wie de aankoop van dergelijk perceel een grote investering was, kan dat problemen opleveren. » (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 548/1, p. 1; zie ook : *Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 548/4, pp. 3-4; *Hand.*, 29 juni 1994, p. 2.191).

B.13.5. Bij het uitvaardigen van de overgangsregeling stond de decreetgever dus een sociaal oogmerk voor ogen, namelijk het opvangen van de door hem als overdreven aangeziene geldelijke

gevolgen die de onmiddellijke afschaffing van de opvullingsregel had teweeggebracht ten aanzien van sommige kandidaat-bouwers.

De uitsluiting van verkavelingsaanvragen is, in het licht van de algemene doelstelling die aan het decreet van 13 juli 1994 ten grondslag ligt - namelijk het vrijwaren van de nog resterende open ruimten - een verdedigbare keuze, nu een vergunning tot verkavelen veel meer dan een vergunning tot bouwen een bedreiging vormt voor die open ruimten.

Gelet op de sociale doelstelling die aan de basis ligt van de overgangsregeling, komt het niet onredelijk voor dat bij uitzondering de toepassing van de opvullingsregel nog slechts kan worden toegestaan voor bouwaanvragen en niet meer voor verkavelingsaanvragen.

B.13.6. Bij het beoordelen van de door de decreetgever gemaakte keuze in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, moet voor ogen worden gehouden dat de toepassing van de opvullingsregel, onder de voorwaarden bepaald in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, steeds slechts een mogelijkheid was en geen verplichting. Bovendien waren de voorwaarden gesteld door voormeld artikel 23, 1°, van die aard dat de toepassing van de opvullingsregel voor verkavelingsaanvragen steeds minder evident is geweest dan voor bouwaanvragen, doordat onder meer was vereist dat het ging om gronden die « op de dag van de inwerkingtreding van het gewestplan of ontwerp-gewestplan gelegen (zijn) binnen een huizengroep en aan dezelfde kant van een openbare weg ... », zodat de vergunningverlenende overheid rekening moest houden met de afstand tussen de omringende gebouwen, wat beduidend minder mogelijkheden biedt voor het verkavelen dan voor het bebouwen van een perceel grond.

B.13.7. Rekening houdend met het bovenstaande komt de door de decreetgever gemaakte keuze om in het kader van die overgangsregeling slechts bouwaanvragen en geen verkavelingsaanvragen meer in aanmerking te nemen, als objectief en redelijk en niet onevenredig met de nagestreefde doelstellingen voor.

B.13.8. Sommige verzoekers bekritiseren de bestreden bepaling omdat de overgangsregeling niet geldt voor gronden gelegen in een natuurgebied.

Artikel 2 van het bestreden decreet stelt in verband met de toepassing van de over-

gangsregeling :

« Deze bepalingen zijn van toepassing in alle gebieden die geen woongebied zijn, met uitsluiting van de industriegebieden, de ontginningsgebieden, de groengebieden waaronder kunnen worden onderscheiden natuurgebieden en natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat; de bosgebieden met ecologische waarde en de parkgebieden. »

B.13.9. Zoals reeds eerder werd beklemtoond, heeft de decreetgever met het nieuwe decreet zijn oorspronkelijke doelstelling, namelijk het vrijwaren van de nog resterende open ruimten in het Vlaamse Gewest, gehandhaafd.

Een afweging van de eisen van het algemeen belang, enerzijds, en de belangen van de rechtsonderhorigen, anderzijds, heeft hem er evenwel toe gebracht daarnaast in een beperkte overgangsregeling te voorzien.

Wat de groengebieden, daarin begrepen de natuurgebieden, betreft, heeft de decreetgever ervoor gekozen ook het bouwverbod dat resulteerde uit het decreet van 23 juni 1993 onverkort te handhaven. Aldus heeft hij geoordeeld dat voor die gebieden het algemeen belang op absolute wijze moest primeren op private belangen.

B.13.10. Die keuze is, in het licht van de toepassingsvoorwaarden van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, eveneens vatbaar voor een objectieve en redelijke verantwoording.

In de eerste plaats waren natuurgebieden met wetenschappelijke waarde steeds uitdrukkelijk uit het toepassingsgebied van voormeld artikel 23, 1°, gesloten. Voor die gebieden is de toepassing van de opvullingsregel nooit mogelijk geweest. Bovendien bevatte voormeld koninklijk besluit ook hier slechts een mogelijkheid om af te wijken van de ontwerp-gewestplannen of de gewestplannen. De aard van de toepassingsvoorwaarden bracht met zich mee dat voor gronden gelegen in de andere groengebieden dan de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde de toepassing van de opvullingsregel niet voor de hand lag.

De toepassing van de opvullingsregel kon immers slechts worden toegestaan voor zover die de goede plaatselijke orde niet schaadde en de bestemming van het gebied niet in gevaar bracht en

voor zover de grond was gelegen binnen een huizengroep en aan dezelfde kant van een openbare weg, niet zijnde een aardeweg, en die voldoende uitgerust was, gelet op de plaatselijke toestand.

Men kan niet voorhouden dat eigenaars van gronden gelegen in een natuurgebied er rechtmatig op konden vertrouwen dat hun de toepassing van de opvullingsregel zou worden toegestaan.

B.13.11. Uit het bovenstaande volgt dat de keuze van de decreetgever om de groengebieden, daarin begrepen de natuurgebieden, uit de overgangsregeling te sluiten en ten aanzien van die gronden het uitgangspunt, namelijk het vrijwaren van de nog resterende open ruimten, te handhaven, niet als onevenredig kan worden aangemerkt.

B.13.12. De grief van de verzoekster in de zaak met rolnummer 807, die betrekking heeft op de criteria die in de bestreden overgangsregeling voor de toepassing van de opvullingsregel worden gehanteerd, wordt onderzocht met het derde middel.

B.13.13. In zoverre ten slotte de grieven van de verzoekers zo moeten worden gelezen dat ze ook een schending zien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat diegenen die thans niet onder de overgangsregeling vallen gediscrimineerd worden ten aanzien van diegenen die, zoals de verzoekers, vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 een vergunning of een stedenbouwkundig attest hadden gevraagd en ze, anders dan de verzoekers, ook nog hadden verkregen, en doordat diegenen die niet onder de overgangsregeling vallen beroofd worden van hun rechtmatige aanspraken en verwachtingen, vallen die grieven samen met die welke zijn uiteengezet in het eerste middel aangevoerd tegen voornoemd decreet van 23 juni 1993 en moeten zij om de onder B.7 uiteengezette redenen worden afgewezen.

Over het tweede middel

B.14.1. De verzoekers stellen dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat ze voor de behandeling van de bouwaanvraag die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 werd ingediend, doch niet werd behandeld, en die nu opnieuw wordt ingediend op grond van de overgangsregeling, slechts voorziet in één proceduretrap, terwijl voor een bouwaanvraag die vóór de inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 ingediend en

met gunstig gevolg behandeld werd, een drietrapsprocedure gold, wat een grotere kans bood op een gunstige beslissing.

B.14.2. Op grond van de bestreden bepaling wordt over de bouwvragen die op grond van de overgangsregeling kunnen worden ingediend, beslist door de Vlaamse Regering, op advies van het bevoegde college van burgemeester en schepenen, enerzijds, en van een college van deskundigen dat bestaat uit de gemachtigde ambtenaren van de buitendiensten van het bestuur voor Ruimtelijke Ordening van de administratie voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, anderzijds.

Onder de vroegere regeling werd de vergunning verleend door het College van burgemeester en schepenen, met een mogelijkheid van administratief beroep bij de bestendige deputatie van de provincieraad en bij de Vlaamse Regering.

B.14.3. De in het decreet van 13 juli 1994 vervatte overgangsregeling heeft een beperkt toepassingsgebied en een uitdovend karakter.

De dossiers waarover het gaat moeten aanhangig zijn of geweest zijn bij de vergunningverlenende overheid. Het indienen van totaal nieuwe dossiers is uitgesloten. De aanvragen voor de toepassing van de overgangsregeling moeten vóór 31 maart 1995 zijn ingediend.

B.14.4. Uit de parlementaire voorbereiding van het decreet blijkt dat de decreetgever de beoordeling van de bouwaanvragen heeft toevertrouwd aan één enkele overheid om de gelijke behandeling van alle aanvragen te waarborgen en aldus iedere willekeur te vermijden (*Gedr. St.*, Vlaamse Raad, 1993-1994, nr. 548/1, p. 14). Dat niet is voorzien in een mogelijkheid van een specifiek administratief beroep heeft te maken met het feit dat de decreetgever heeft gewild dat de ingediende aanvragen zo snel mogelijk zouden worden afgehandeld, om de afschaffing van de opvullingsregel, die de doelstelling blijft van de decreetgever, onverkort te kunnen handhaven. Bovendien moet worden opgemerkt dat tegen een beslissing van de Vlaamse Regering steeds een beroep tot vernietiging kan worden ingesteld bij de Raad van State, zodat ten aanzien van de vergunningsaanvrager geen afbreuk wordt gedaan aan de jurisdictionele waarborgen die aan alle rechtsonderhorigen toekomen.

De door de decreetgever georganiseerde bijzondere procedure steunt op een objectief en pertinent onderscheid. Zij is niet onevenredig ten aanzien van het nagestreefde doel. De bekritiseerde maatregel is redelijk verantwoord.

Het tweede middel is niet gegrond.

Over het derde middel

B.15.1. De verzoekers stellen dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat de criteria waarmee rekening dient te worden gehouden bij de behandeling van de bouwaanvragen een onderscheid inhouden, enkel en alleen afhankelijk van het feit dat een stedenbouwkundig attest werd afgegeven in de periode tussen de datum van inwerkingtreding van het voor het betrokken perceel laatst vastgestelde plan van aanleg en de datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993.

B.15.2. Zoals uiteengezet onder B.13.2 voorziet de in het bestreden decreet vervatte

overgangsregeling in drie gevallen waarin een bouwaanvraag kan worden ingediend vóór 31 maart 1995.

De onder a) van artikel 2 van het decreet van 13 juli 1994 bedoelde gevallen betreffen percelen waarvoor in de periode tussen de datum van inwerkingtreding van het laatst vastgestelde plan van aanleg en 24 augustus 1993 - datum van inwerkingtreding van het decreet van 23 juni 1993 - een stedenbouwkundig attest is afgegeven waarbij de toepassing van de opvullingsregel op grond van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 in het vooruitzicht werd gesteld en dat is vervallen op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994. In dat geval wordt de bouwaanvraag beoordeeld op basis van de voorschriften vervat in voormeld artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

In de onder b) en c) van artikel 2 van het decreet van 13 juli 1994 bedoelde gevallen - namelijk wanneer voor het betrokken perceel een bouwvergunning, een verkavelingsvergunning of een stedenbouwkundig attest werd aangevraagd vóór 24 augustus 1993, maar werd geweigerd op grond van het decreet van 23 juni 1993, of wanneer voor het betrokken perceel vóór 24 augustus 1993 een bouwvergunning werd afgegeven met toepassing van de opvullingsregel en voor dat perceel een gewijzigde bouwaanvraag wordt ingediend - onderzoekt de Vlaamse Regering de bouwaanvraag op grond van de criteria die bij het decreet van 13 juli 1994 zijn bepaald.

B.15.3. Voor het feit dat in de onder a) bedoelde gevallen de bouwaanvraag niet wordt beoordeeld op grond van de bij het decreet bepaalde criteria, doch wel op grond van de voorschriften die vervat waren in artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, bestaat een objectieve en redelijke verantwoording.

In die gevallen was immers reeds eerder een stedenbouwkundig attest afgegeven waarbij de toepassing van de opvullingsregel in het vooruitzicht werd gesteld. Weliswaar bedoelt het decreet enkel stedenbouwkundige attesten die op de datum van inwerkingtreding van het bestreden decreet vervallen waren en dus strikt genomen geen rechtskracht meer hebben, doch het feit dat een stedenbouwkundig attest was gevraagd en verkregen impliceert dat de vergunningverlenende overheid verondersteld wordt het dossier te hebben onderzocht op zijn conformiteit met artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972 en geoordeeld heeft dat aan de daarin gestelde voorwaarden was voldaan. Bovendien vereist het decreet dat het moet gaan om attesten die werden

afgegeven na de inwerkingtreding van het laatst vastgestelde plan van aanleg, zodat er ondertussen, wat de voorschriften inzake ruimtelijke ordening betreft, geen wijzigingen zijn gebeurd in de plaatselijke toestand op grond waarvan de toepassing van de opvullingsregel moet worden onderzocht.

In die gevallen is het verantwoord dat de Vlaamse Regering die bouwaanvraag eveneens onderzoekt op basis van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972.

B.15.4. Bovendien vereenvoudigt de betrokken procedure de behandeling van de aanvraag en draagt ze bij tot een snelle afhandeling van de ingediende bouwaanvragen wat, zoals reeds hiervoor gezegd, het streven van de decreetgever was bij de uitvaardiging van de overgangsregeling.

Daarbij moet worden opgemerkt dat de voorwaarden tot toepassing van de opvullingsregel die in de overgangsregeling zijn opgenomen en die gelden voor de onder b) en c) bedoelde bouwaanvragen wel strikter, doch niettemin zeer gelijklopend zijn met de criteria die vervat waren in het koninklijk besluit van 28 december 1972, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 13 december 1978.

De decreetgever heeft de door de vergunningverlenende overheid te hanteren toepassingscriteria zoveel mogelijk willen objectiveren om een snelle en een gelijke behandeling van de aanvragen mogelijk te maken, doch hij heeft zich daarbij onmiskenbaar gebaseerd op de vroegere voorschriften, die waren vervat in het voornoemde koninklijk besluit van 28 december 1972, zoals die verder werden ontwikkeld door de administratie en door de rechtspraak.

Mede in het licht daarvan kan niet worden voorgehouden dat het aangeklaagde verschil in behandeling strijdig zou zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.16.1. De verzoekers stellen ook dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat ze in de gevallen bedoeld onder a) wel en in de gevallen bedoeld onder b) en c) niet voorziet in de mogelijkheid tot het toekennen van schadevergoeding bij weigering van de gevraagde bouwvergunning.

B.16.2. Zowel in het decreet van 23 juni 1993 als in het decreet van 13 juli 1994 is bepaald

dat niet-toepassing van de in artikel 23, 1°, van voornoemd koninklijk besluit bedoelde regels geen aanleiding kan geven tot de schadevergoeding waarin artikel 37 van de Stedebouwwet voorziet.

B.16.3. Voor de onder a) bedoelde gevallen voorziet het decreet in een mogelijkheid tot schadevergoeding bij weigering van de bouwvergunning. Aanleiding tot die schadevergoeding is niet het feit dat de bouwaanvraag wordt geweigerd omdat niet voldaan is aan de voorwaarden om de opvullingsregel toe te passen, doch wel specifiek het feit dat de vergunning wordt geweigerd om redenen van goede ruimtelijke ordening, dus uitsluitend om redenen van algemeen belang.

B.16.4. In de onder a) bedoelde gevallen beschikt de vergunningsaanvrager over een stedebouwkundig attest dat toestaat te bouwen met toepassing van artikel 23, 1°, van het koninklijk besluit van 28 december 1972, attest dat op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 juli 1994 was vervallen.

Een vervallen stedebouwkundig attest heeft geen rechtskracht meer, zodat men niet kan voorhouden dat de overheid tot schadevergoeding zou verplicht zijn doordat afbreuk wordt gedaan aan de subjectieve rechten van de vergunningsaanvrager.

Evenwel, in de onder a) bedoelde gevallen beschikt de vergunningsaanvrager over een schriftelijke toezegging dat zijn grond in aanmerking kwam voor de toepassing van de opvullingsregel. Bovendien is vereist dat de voorschriften uit de plannen van aanleg sindsdien niet zijn gewijzigd, zodat de bouwaanvraag thans in dezelfde omstandigheden gebeurt.

Vermits de vergunningverlenende overheid het dossier zal onderzoeken op grond van dezelfde criteria en in dezelfde omstandigheden, mag men aannemen dat ook op grond van het decreet van 13 juli 1994 de toepassing van de opvullingsregel zal worden toegestaan. Een weigering zal slechts tussenkomen indien de goede ruimtelijke ordening in gevaar is, dus uitsluitend om redenen van algemeen belang.

B.16.5. Bovendien is het juist in die gevallen waarin in het verleden de schriftelijke toezegging werd verkregen dat met toepassing van de opvullingsregel zou kunnen worden gebouwd, dat door de rechtsonderhorigen in kwestie op grond van het aldus gewekte vertrouwen handelingen zijn gesteld die zij anders hadden nagelaten en die niet ongedaan kunnen worden gemaakt, bijvoorbeeld

de aankoop van een grond waarvoor een dergelijk attest werd uitgereikt.

Nu het decreet toestaat dat de vergunningverlenende overheid wegens zwaarwegende algemene belangen de vergunning in dezelfde omstandigheden niet meer verleent, heeft de decreetgever kunnen oordelen dat de door de betrokken eigenaars geleden schade onevenredig is met het voordeel voor de gemeenschap en dat het financieel nadeel moet kunnen worden gecompenseerd.

Nu in de andere in de overgangsregeling vermelde gevallen geen dergelijke toezeggingen werden gedaan, bestaat ten aanzien van de onder a) bedoelde gevallen een objectief verschil dat op het vlak van de schadeloosstelling een andere regeling verantwoordt.

Over het vierde middel

B.17.1. Het vierde middel voert een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het decreet de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel afschaft, behalve voor « gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten », en daardoor een onderscheid maakt waarvoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat tussen die categorie van voorzieningen en de private voorzieningen, vermits gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten in dezelfde mate als private voorzieningen de open ruimten kunnen bedreigen.

B.17.2. De tekst van het decreet van 13 juli 1994 is op dat punt identiek met de tekst met het decreet van 23 juni 1993, en in de beroepen die tegen het laatste decreet werden ingesteld werd eenzelfde middel aangevoerd.

Zoals reeds uiteengezet onder B.10.2, had de decreetgever niet de bedoeling de mogelijkheid tot toepassing van de opvullingsregel ten aanzien van gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten te behouden, doch heeft hij enkel willen vermijden dat ten gevolge van de algemene bewoordingen waarin de bestreden decreetsbepaling is gesteld, ook de mogelijkheid die artikel 20 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 bood om specifiek voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare diensten af te wijken van de ontwerp-gewestplannen of de gewestplannen, buiten werking zou worden gesteld.

De bestreden bepaling stelt derhalve niet het door de verzoekers gewraakte onderscheid in. Het middel mist feitelijke grondslag.

Over het vijfde middel

B.18.1. In het vijfde middel voeren de verzoekers een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 16 van de Grondwet en van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, doordat het decreet bepaalt dat « het niet toepassen van de regelen geen aanleiding kan geven tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 37 ». Het decreet zou op die wijze aan de eigenaars het recht van genot, gebruik en beschikking ontnemen zonder enige vergoeding en een verschillende behandeling invoeren ten aanzien

van de categorie van eigenaars die wel in aanmerking komen voor de overgangsregeling en ten aanzien van de andere eigenaars die getroffen worden door een bouwverbod in het gewestplan en wel recht hebben op planschadevergoeding.

B.18.2. De tekst van het decreet van 13 juli 1994 is op dat punt identiek met die van het decreet van 23 juni 1993.

Wat de vergelijking betreft die de verzoekers op het vlak van de schadevergoeding maken tussen de eigenaars die niet in aanmerking komen voor de overgangsregeling en de eigenaars die wel in aanmerking komen, moet worden opgemerkt dat wie onder de overgangsregeling valt het recht heeft om een nieuwe bouwaanvraag in te dienen, doch niet noodzakelijk recht heeft op schadevergoeding, zodat de grief op dat punt feitelijke grondslag mist.

Ten aanzien van de vergelijking met de eigenaars die getroffen worden door een bouwverbod op grond van het gewestplan en recht hebben op planschadevergoeding, is de grief van de verzoekers dezelfde als die met betrekking tot het decreet van 23 juni 1993.

Om de redenen uiteengezet onder B.11 is het middel niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 6 juni 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève